

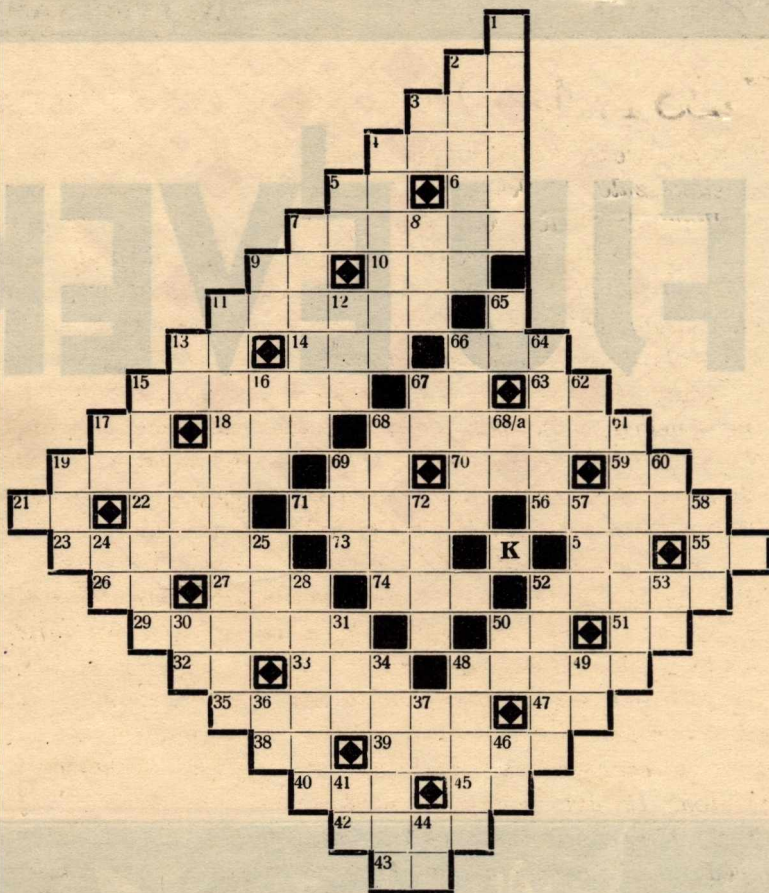
IFJU ÉVEK

CSIGA-KERESZTREJTVÉNY.

(Filippinyi János, Békéscsaba)

(5 pont)

Vízszintes sorok: 2. Igekötő. 3. Menjen (latinul). 4. Henger eleje (ford.). 5. Y. I. 6. Személyes névmás. 7. Tódornak hívják. 9. Kettőshangzó. 10. T. V. R. 11. Maga javát akarja + személyes névmás. 14. Görög előljáró (hehezet nélkül). 15. Lelt. 17. Szem. névmás. 18. Az asszony. 19. Vergilius éposza. 21. Azonos betűk. 22. Ankara eleje. 23. Igen, puska — angolul. 26. Vissza: számárháng. 27. Tagadó szó. 29. Fontos a tánczenében. 32. O E'. 33. Mutat mássalhangzói. 35. Ismét. 38. Azonos betűk. 39. Nem bánat + s. 40. Vázlat kezdete. 42. Árpa, retek magánhangzói. 43. G. F. 45. A csabai gimnázium igazgatójának monogramja. 47. Betű fonétikusan. 48. Elharap. 50. Kicsinyítő képző. 51. Idegen ő. 52. Edényed. 54. Rag. 55. Azonos betűk. 56. Filmszínész. 59. Jegyezd meg jól — latin röv. 63. Ford. lekvár. 66. Csősze. 67. Latin személyes névmás. 68. Ilyen a virágzó fa. 69. Bükk. 70. Angolna — németül. 71. Eszes. 73. Nagy baj éri és nagy 74. Légy, németül.

Függőleges sorok: 1. A felső léggör. 2. Örlők, latinul. 3. Görög előljáró. 4. Olasz művész. 5. Y. T. 7. Öregedő. 8. Kettő, idegen szóval. 9. Cink vegyjele. 11. Számnév + világi ember + tér. 12. Ó. P. A. 13. Ámde — fordított, latin. 15. Épületen levő kiugrás (ford.). 16. Á. N. S. 17. Betű fonétikusan (ford.). 19. Értelem székhelye. 20. Enged eleje. 24. Latin személyes névmás. 25. Tagadó szó. 28. Fültómirigylob. 30. Rigó, magánhangzói. 31. Meghalni eleje, németül. 34. Régi francia tánc. 36. Betű fonétikusan. 46. Igekötő. 48. Helyhatározó. 49. Á. É. 50. Az ábc 2 szomszédos mássalhangzója. 52. Fogj. 53. Latin magánhangzó. 57. N. R. Á. 58. Nem átkoz. 60. B. R. 61. Álmodozva jár. 62. Sok magyar név vége (ford.). 64. E gebe. 65. A kiadóhivatal vezetőjének monogramja (ford.). 66. Ó nem parasztos. 67. = 13 vízszintes. 68. Férfinév. 68a. Kicsinyítő képző. 69. Falka mássalhangzói. 72. Csak az élőlény.

IFJÚ ÉVEK

BUDAPEST, 1936. MÁJUS.

XIV. ÉVFOLYAM 9. SZÁM.

CSENDES NAPOK

„Csendesedjétek és ismerjétek el,
hogy én vagyok az Isten.” (46. zsoltár: 11.)

A legtöbb evangélikus diákhelyen nemsokára lesz csendes nap, deprekáció, úrvacsorai előkészület, diákkonferencia. Legjobb, ha csendes napnak nevezük ezeket az alkalmakat, mert valóban annak kell lennie mindegyiknek. Vajjon valóban az lesz-e a tiétek, kedves diáktestvérem? Rajtad is nagyon sok múlik ezen a téren! Hallgass az ígére most, ne emberi okfejtésre és bölcseségre!

A csendes napon valóban akkor lesz csend, ha elsősorban nem az osztálytársad és nem az, akitől te elcsendesedést vársz, csendesedik el, hanem te; elsősorban te. Ez pedig azt jelenti, hogy erre a napra nemcsak iskolai szünetet kapsz, hanem neked magadnak is ki kell kapcsolódnod mindenből, ami nem csendesít el. Vajjon mondhatnék-e kedvesebbet a mindennapos, robotos, szürke munkájába belefáradt diáknak? Csendesedjél el! Milyen jó, hogy maga az Isten ígéje mondja ezt. Valóban milyen jól ismer az Úr. Milyen jó nyugodt lélekkel azt tenned, ami után sóvárgol naponta. Nem riaszt fel az iskola csengője. Nem kavarog körülötted az osztály a felelés lehetőségének izgalmában. Nem dörög reád a tanár úr feddő szava, ha nem megy a felelés, vagy rossz fát tettél a tűzre. Mindettől a csendes napon megszabadulsz. A harcok közepette élő zsoltárirónak nagy boldogság Istennek ezt az üzenetét hallania: csendesedjétek el.

Nemcsak elcsendesedést vár tőled Isten ezen a napon. Azzal határozza meg közelebről a csendes nap tartalmát és módját: ismerjétek el, hogy én vagyok az Isten. Ez azt jelenti a csendes nap szempontjából: Én előttem csendesedjétek el! Nem akármiféle elcsendesedési alkalom ez. Isten előtt való elcsendesedés pedig nem lehet más, mint visszatekintés és előretekintés. Visszafelé nem lehet bűnbánat nélkül tekintenünk. Még ha jeles bizonyítványod van is, most befelé kell nézned. Ne külső győzelmeket vizsgálj, hanem titkos életed rúgóit nézd, vizsgálj át. Az élet hajója megáll, ha csak szépen festett és fellobogózott, de titkos életkerekeit rozsdá marta el. Nem ismeri az a diáklelket, az embert, aki azt mondja, hogy rendben van. Önmagadat ámitod, ha azt mondd, nincsen benned bűn. Istent elismernünk először teljes alázatossággal, bűnbánattal lehet. Valóban az az igazság, hogyha minden rajtad múltott volna, akkor már elbuktál, elvesztél volna az iskolában is. Az élet útvesztőiben, kísértéseiben még inkább. Ugyan ki vigyáz rád? Nem Isten-e, a te mennyei atyád? (I. János 198—2:2.). Isten elismerésének másik oldala a csendes napon, hogy a holnapodra, a jövődre nézve is csak rá támaszkodjál. A rátámaszkodás egyetlen lehetősége a hit által van. Hinned pedig annyit jelent, mint állandóan Istenhez fordulnod nem segítségért, hanem kegyelemért.

Tapasztalatból mondhatom, Isten kegyelme után ezek nélkül hiábavaló az úrvacsoravételeled. De az életed, további munkád is hiábavaló, ha a csendes nap mellett nem tartasz naponta ilyen értelemben csendes órát az Isten ígéje mellett. Ne feledd el, Luther akkor csendesedett el, és imádkozott legtöbbit Isten előtt, amikor legtöbb dolga volt. Ezért győzött.

Iltzs Mihály.

Az igaz megtérés

sodálatosak, kifürkészhetetlenek, de mindig bölcsék és célravezetők a Mindenható útjai. Az igaz megtérésnek, a bűnös élet elhagyásának s a becsületes jó útra való térésnek olyan példáját láttam, mely világitó fáklyaként ragyog napjaink szomorú, a bűnökre nagyon is hajlamos világában.

Néhány héttel ezelőtt történt ez az eset, melynek megértéséhez csak annyit kell közölnöm, hogy a nyíregyházi ev. leánygimnázium hosszú éveken át az ev. elemi épületében volt elhelyezve.

Egy délelőtt kopogtatnak irodám ajtaján. Illedelmes köszönéssel belép ajtómon egy kb. 20 éves ifjú. Egyszerű, de tiszta öltözéke, iparos lehet, gondolom magamban. Kezében ujságpapírba csomagolt könyvek szélei látszanak ki. Az első pillanatra azt hittem, valami könyvüagnök. De nem az. Megáll íróasztalom előtt s nyugodt hangon beszélni kezd:

— Igazgató úr kérem, én több évvel ezelőtt az ev. elemibe jártam. Ötödikes vagy hatodikos lehettem — már nem emlékszem rá pontosan —, amikor egy délután takarítani segítettem az öreg Hovan bácsinak. A leánygimnázium tanári szobájának ajtaja nyitva volt s mikor Hovan bácsi lement a földszintre, egyik barátommal besurrantam a nyitott ajtón s mindketten elloptunk — ezzel a szóval fejezte ki magát — két-két könyvet.

— Azóta sok minden történt velem. Én akkor nem tudtam mit teszek. Most az Úr Jézus szava azt sugalta nekem, nagy bűnt követtem el, hozzam vissza a könyveket. Nem tudom, barátom hol van s ő helyette is visszahoztam másik két könyvet. — Elhallgatott. Íróasztalomra letett két kötetet a Magyar Remekírókból s két más értékes könyvet.

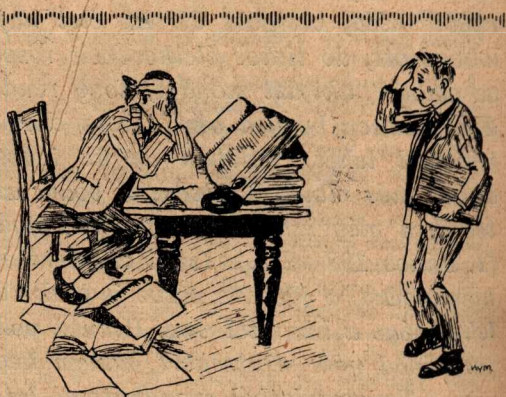
Egyszerű szavai, mint a balladának komor, igazságot harsogó pörölycsapásai csengtek fülemben. Ránéztem. Arcán a kiegyensúlyozott hívő lélek boldog mosolya ömlött szét. Kezet fogtam vele s ezeket mondtam:

— Amit tett, jól tette. Az égi jutalom nem fog elmaradni. Maradjon ezen-túl is az, akivé lett.

Nyugodt léptekkel hagyta el irodámat s én elgondolkoztam: Mindig jár Valaki közöttünk, aki állandóan épít és irtja a rosszat. Legyen érte dicséret az örök Istennek.

Nyíregyháza.

Weiszer Gyula

Itt van május már, az ismétlés ideje,
Rettenő gondban van szegény diák feje.

Mit szól hozzá a Biblia?

Mi történt?

A német—francia viszony megint veszélyes fordulópont-hoz érkezett. Németország megszállta a rajnamenti katonamentes zónát, Franciaország pedig félti a biztonságát, pedig szinte bevehetetlen várerődök védik a határt. Egyelőre még csak jegyzékek röpködnek, de ki tudja, mikor váltja fel a diplomaták sima beszédét az ágyúk hangja.

Mit mond a világ?

Ha nem sikerül békességet teremteni e két hatalmas nemzet között, akkor — amint egy katonai szakértő írja — elpusztul Európa, városait rommá lövik, lakosságát megöli a gáz és elfoglal mindent az egyetlen győztes: a szovjet. Vajjon miért nem gondolják meg németek és franciák, hogy olyan kevés az, ami elválasztja, és olyan sok az, ami összeköti őket!

Mit szól hozzá a biblia?

„Egy az Úr, egy a hit, egy a keresztség, egy az Isten, mindeneknek Atyja, aki mindenek által és mindnyájatokban munkálkodik.”

(Ef. 4, 5—6.)

Szovjetországon kívül tovább folyik a harc az keresztyénség ellen. 1933-ban még 40 ev. lelkész volt ott, ma már csak 8 van. Európában egyre erősödik a szovjet hatalma és befolyása: nézd a francia—orsz szövetséget és a spanyol zavargásokat és a Felvidéken épített orosz katonai repülőtereket.

Azt mondom: úgy látszik, hogy Európában mégis az istentelen szovjet lesz a győztes és a keresztyénség el fog pusztulni.

Én azt mondom: ha Krisztus egyháza erősebb volt, mint Néró és Dioklecián, akkor erősebb lesz a Marxok és Stalinok hatalmánál is.

Pál ezt mondja:

Ausztria — nem törődve a szerződéssel és a kisantant fenyegetéseivel — kimondta az általános védkötelezettséget és elkezdte a fegyverkezést.

Joga volt erre a lépésre, vagy nem, az mellékes kérdés. A lényeg az, hogy a hadseregek és fegyverek még nem jelentenek igazi erőt.

„Gyönyörködöm az erőtlenségekben, bántalmazásokban, nyomorúságokban, üldözésekben és szorongatásokban a Krisztusért, mert amikor erőtlenség vagyok, akkor vagyok erős.”

(II. Kor. 12, 10.)

A Hamburg-Amerika Hajózási Társulat elhatározta, hogy minden hajóútra visz lelkészt is, aki az utasok lelki gondozását ellátja.

Helyes gondolat. Utazás közben is szükség van Isten igéjére. „Aki nem tud imádkozni, menjen a tengerre.”

„Legyetek erősek az Úrban és az ő hatalmas erejében.”

(Ef. 6, 10.)

A vasárnapi iskolai szövetségek a nyár folyamán Oslóban világgyűlést tartanak. VII. Haakon norvég király elfogadta a gyűlés védnökségét.

Sokak szemében felesleges a vasárnapi iskolák gyermeklelkeket mentő munkája. Azt mondják: inkább a szabadban töltsé a gyermek a vasárnapot.

Jézus azt mondja:

„A kik hajókon tengerre szállnak és a nagy vizeken kalmárkodnak, azok látták az Úrnak dolgait és az ő csodáit a mélységben.” (107. zsolt. 23—24.)

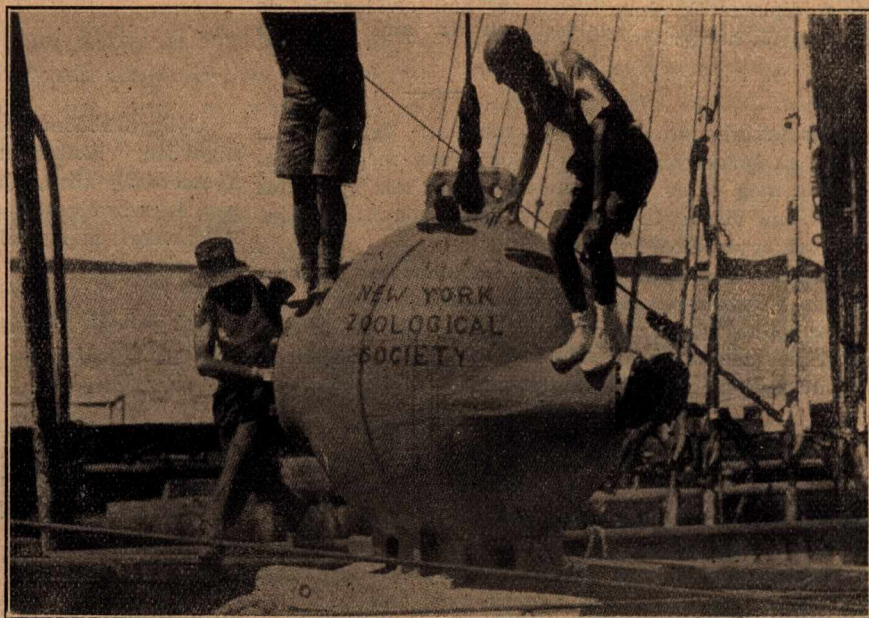
„Engedjétek hozzám jönni a gyermekeket és ne tiltsátok el őket, mert ilyeneké az Istennek országa.”

(Mk. 10, 14.)

MÉLY TENGEREK VILÁGA

Van-e élet a tenger alatt, ahol a nap fénye már nem világít? Milyen lehet ez az élet? Ezekre a kérdésekre akart feleletet adni Beebe professzor, a new-yorki állattani társulat (New York Zoo-

az, hogy az ajtaja 400 font (200 kg) volt, melyet csak csiga segítségével tudott két ember a helyére illeszteni. (2. kép.) Természetesen több elővigyázatos kísérlet után merészelt a bátor

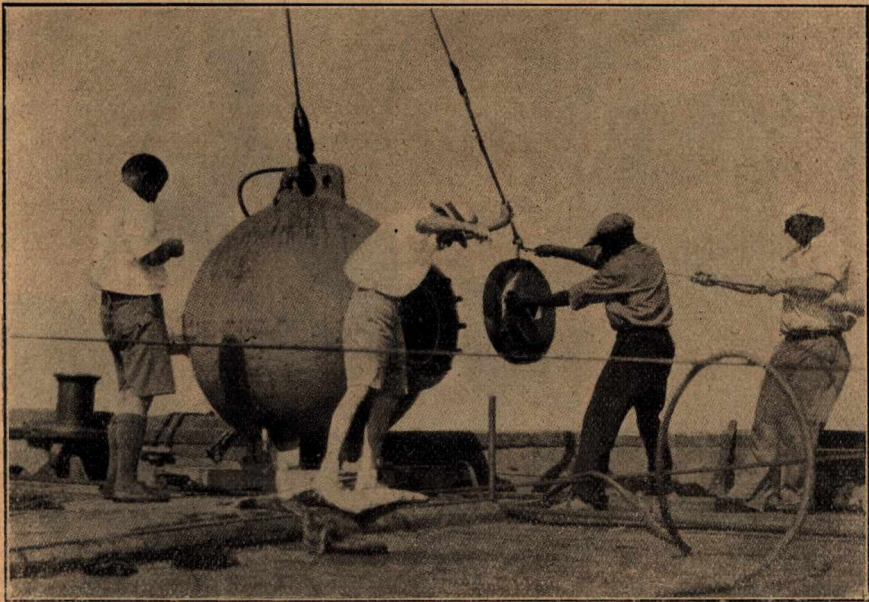

1. kép

logical Society) vezető kutatója, midőn saját tervei szerint készült búvárgömbjével (bathysphaera) lemerészkedett oly mélységekre, ahol már csak az élőlények világítanak, egyébként koromsötétség uralkodik. (1. kép.)

Hogy milyen nagy nyomást kellett ennek a készüléknek kiállania, mutatja

kutató egy társával együtt a mélységbe ereszkedni. Pontos műszerek segítségével igen érdekes megfigyeléseket tehetek. A szűk helyen nem lévén helyjegyzetek készítésére, telefonon diktálták észleleteiket a hajó fedélzetére. A harmadik képünkön látható a kémlelőablak és mellette a távbeszélő készülék.

2. kép

Természetesen a hajó fedélzetén is nagy minden szavát lejegyezni s egyúttal az felkészültséggel igyekeztek a tudósok összes műszereket ellenőrizni. (4. kép.)

3. kép

Egyetlen enyhedet,
Mellyel felejtéd rabos betegséged.
Téged meg tágult pillantásunk éget:
Szégyelned kell a Rád rótt sorsot,
Hogy nap, mint nap reggeltől estig
Halomról új halomra hágva
Szemetet kell taposnod.

Berontottunk és rátok törtünk:
Arcunkon odakinti mosoly bája,
Ajkunkon odakinti szó zenéje,
Szemünkben odakinti álmok lángja.
Én nem csodálnám, ha felsikoltanátok
És lázadón most minket kivernétek,
Magam is vallom, ez nem volna véték!...

De ti csak álltok, bábúk kirakatban,
Belül vérezve, mégis mozdulatlan,
Borúsan és némán:
Szátokon lakat van.
Hadd szóljak hozzátok én hát távozóban,
Könyörgőn kérve, bocsánatot esdve:
Rabok, rabok, rabok,
Élőhalottak és halottan élők,
Ne haragudjatok!

II.

Rajtuk kék-csíkú rongy,
Rajtunk puha kelme.
És mégis mi fázunk,
Közülök a télben,
Téli szabad szélben,
Reszketni ki merne?
Az ő ajkuk néma,
A miénk beszédes.
Rablelkednek ez is,
Bárha ritka vendég —,
Mintha őről vennék:
Keserű, nem édes.
Ők évekre jöttek,
Mi percekre jöttünk.
Megyünk. Ők maradnak

Tavaszig meg őszi,
Idős esztendőnkig,
S míg nap tűz fölöttünk,
Ők homályba' laknak.
Velük nem cserélnénk,
Velünk cserélnének.
A mi életünk most
Rablelkek nagy álma . . .
Egymás mellett mintha
Halál s élet állna,
Fogság és szabadság,
Sár és csillag, föld s ég.
— Pedig valójában,
Hidd el, igazában —:
Nincs köztünk különbség!

III.

Szűk udvar fog körül.
Utánunk is bezárták gondosan
A vas-nehez kaput.
Topoghatunk itt örök körbe
Semerre nincs most nyitva út.
Talpunk alatt a föld rideg-kemény,
Köröttünk rőt-piros kövek
Rés-üthetetlen sorfala,
S beléépítve tenger megfojtott remény.

Nehéz a rabság, rab Testvér, hiszem,
Szűkülő gyűrű, várfal-fegyelem.
De hidd, van ebben más is:
Kegyelem.

Megéled itt, mit tőlünk elrabol
Kőfal-nem-örzött földi távlatunk:
Szabad látásnak végtelen-jele —:
Semmint hogy föld s fal folyvást
visszaverje
— A kék ég tárva tágul föld és fal
felett —
S a békesség irányát megleled,
S kiáltod: látok — felfele!!
Berlin. Solt László.

JERUZSÁLEM

Írta: Horváth Károly.

Jeruzsálemet ma is falak övezik. Az óváros csak ötödrésze a mai Jeruzsálemnek. A szabálytalan négyszögben épült városfalat kapuk szakítják meg, amelyeknek még ma is nagy a jelentőségük. Itt a legélénkebb a város élete, ezeken át közlekedik az óváros az új városnegyedekkel. Az idegenek a kapuk szerint tájékozódnak, mert Jeruzsálemben nincsenek nagy, széles utcák. Legforgalmasabb a Jaffa kapu környéke a város nyugati oldalán. Innét vezet az út a Dávid-utcán át a Templom-térre, ahol Salamon és Heródes temploma állott és ahol Krisztus is tanított.

A szűk utcák inkább sikátorok, ahol csak gyalog lehet közlekedni, akkor is csak nagy óvatossággal, mert a teherforgalmat lebonyolító tevék és szamarak hosszú sorával szemben nagyon is tanácsos az „okos enged” elvet alkalmazni.

Minden iparágnak: a mészárosoknak, a suszteroknak, a szíjgyártóknak, asztalosoknak, viaszárúsoknak, stb. külön utcája van. Az iparosok mind az utcán dolgoznak a vevők szemeláttára. A gyümölcsbazarok évszakok szerint tele vannak banánnal, datolyával, szőlővel, fügével. A beduinok legkedvesebb gyümölcse a mismis, amit mi sárgabarack néven ismerünk. Garmadában hever a rengeteg görög- és sárgadinnye, de nincs olyan kellemes íze, mint a magyar dinnyének.

Sehol nem járnak olyan sokszínű és alakú ruhában az emberek, mint itt keleten. És mégsem bámulnak meg senkit, sem ki nem nevetnek. Mindenki imádkozhatik, letérdelhet az utcán, senki sem zavarja a másik vallásos meggyőződését, vagy szertartását. Természetesen sok a koldus, a sánta, a belpoklos, akár csak Krisztus idejében, de legtöbb a vak (egyiptomi szembetegség), akik szívszaggatóan könyörögnek alamizsnáért.

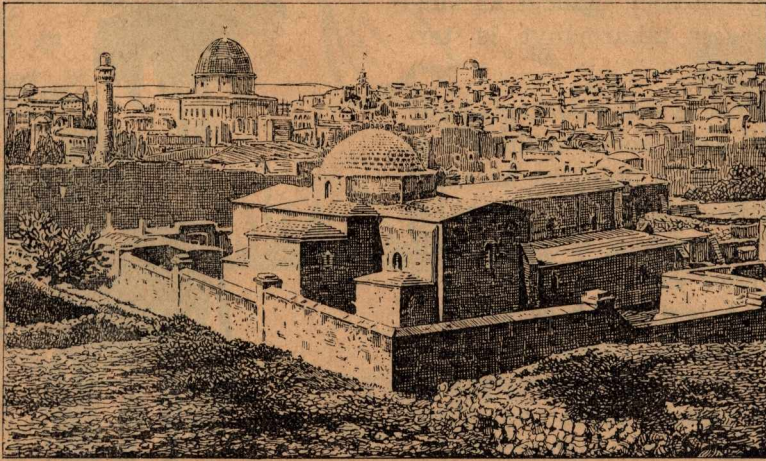
Amióta az angolok átvették a törököktől a főhatóságot, Palesztína fölött, sokat javítottak a nép helyzetén, főleg egészségügyileg, de még messze van a teljes javulás. Az igazi arab még Jeruzsálemben is csak szegényes, kis sárházban lakik. A szegényebb mohamedán földművesek lakásberendezése igen egyszerű. Még ha kövekből is csinál itt ott házat, akkor sem vakolja be, ezért inkább kunyhónak mondható, mint háznak. Ablak helyett egy kis lyukon engednek be némi világosságot. A földműves nappal a mezőn dolgozik, vagy ha nincs dolga, akkor a falu terén, vagy a kávéházban ácsorog. Éjjel pedig mi nek világítani.

A földműves, a fellah lakásában, amely rendszerint csak egyetlen helyiség, a gabonát és vizet rendszerint agyagkorsóban tartják. A lakás egyik sarkában van a kézimalom, a másikban néhány faedény, a harmadikban pokróc és takaró a földön. Ez adja éjjel az ágyat. Ágy, asztal, szék, szekrény

azonban nincs. Egyszerű a nép tápláléka is, kenyér, olaj, zöldségféle és ritkán kecske, vagy júhhús.

Az ó-szövetség dicsőségéből a Templom-tér nyugati oldalán egy darab ősrégi falat találunk. Ez a hagyományok szerint még a salamoni építkezésekből származik. A *panaszok és síránkozások fala* a neve. Ez a végcélja a zsidó zárándokoknak. Naponkint láthatjuk, amint

A forrás barlangban fakad (mész-kővidék), ahonnét csatorna vezet le a Siloe medencébe. Ide küldte Jézus a vakon született embert megmosakodásra. Gyönyörű kertek vannak a környékén ma is, nemcsak Salamon idejében. A múlt század második felében a világ zsidóságának figyelme Palesztína felé fordult, a cionista mozgalom kapcsán a hitbuzgó zsidók le akartak tele-

Jeruzsálem.

asszonyok, szakállas zsidók földre-kuporodva, vagy a falnak támaszkodva imádkoznak és kétségbesetten zokognak.

Aki nem ismeri a víz értékét, az jőjjön a pusztába, vagy Jeruzsálembe, ahol a városi vízvezeték nyáron — drága pénzért is, hetenkint csak egyszer ad vizet. Egyszerűen azért, mert nincs több víz. Amint a zsidó királyok idejében, ma is nagy kérdés Jeruzsálemnek vízzel való ellátása. A salamoni tavak és a másik két forrás vize nem elég a majdnem százezer lakójú városnak.

pedni Palesztínában. Tudvalévő, hogy Krisztus után 70-ben, amikor Jeruzsálemet és a templomot a rómaiak feldúlták, a zsidók jórészt szétszóródtak a föld minden részén. Most gazdag európai és amerikai egyesületek támogatásával mindig több és több tőkét gyűjtenek és visszavásárolják Palesztínában az arabok tulajdonában lévő földeket. Telepeket létesítettek, azokat ellátták gazdasági felszereléssel. A földet maguk művelik. A mocsarakat lecsapolják, hatalmas árkokat, csatornákat ásnak s ezzel megszüntetik a mocsárlázat. A források vizét összegyűj-

tik, kutakat ásna, motorok segítségével emelik fel a vizet, úgy öntözik a narancs, datolyapálma és banánültetvényeket.

A zsidó telepesek a földet már nem faékével, hanem európai módon vasékével, sok helyen traktorral művelik. Géppel csépelnek, ami mind csodának látszik az elmaradt, műveletlen arab szemében. Nyájaik, csordáik európai gondozást kapnak. Nem elégszenek meg a pusztá legeltetéssel, hanem az állatok részére sok takarmányt is termelnek.

A termést el is kell szállítani, ha el akarjuk adni, azért sorra épülnek a jó közlekedő utak. Az útépitést az angol kormány is támogatja (hadi érdek). A népnek iskola, templom, kórház is kell, a zsidó telepesek ezeket is sorba építik egymásután. A legtisztább zsidótelepülés nem Jeruzsálem, hanem Tel Aviv. A művelt területeknek legnagyobb része ma már zsidók kezén van. Több, mint ötvenezer zsidó foglalkozik Palesztínában földműveléssel. A Sáron és Ezdrelon síkságon, a Genezáreth-tó környékén és a Jordán völgyében új zsidó telepesek szántanak, vetnek, aratnak, kaszálnak és kapálnak, pedig a palesztinai zsidó földműves élete sem

fényes, mint a földműveseké sehol a világon, mégis küzködnek, vesződnek, mert otthon érzik magukat és ez a hit, ez az érzés adja nekik a legnagyobb erőt.

Rajzpályázatunkon III. díjat nyert.

Vincze Ilona

a soproni Zrinyi Ilona tisztii leánynev. int. növ.

VIII. Edward angol királynak tulajdonképpen hét trónszéke van. Ezek közül a legrégibb az az egyszerű karosszék, amelyet még I. Edward készíttetett, körülbelül 600 évvel ezelőtt Skócia meghódítása emlékére, az onnan hozatott tölgyfából. Ez a szék a Westminster apátság templomában áll és minden angol király ebben foglal helyet megkoronáztatásakor. Igen szép trónszék van az angol felsőházban is. A parlament ünnepélyes megnyitására használja a király ezt a trónt. A felsőházban

még egy trónszék van és pedig a királyi öltözőszobában. A legrágább és legdíszesebb azonban a St. James-palotában álló trónszék. Ebben nagy ünnepélyek fogadtatások alkalmával ül a király. A trónust szinte felbecsülhetetlen értékű drágakövek díszítik. Egy trónszék van a Buckingham-palotában, kettő pedig a windsori palotában. Ezek közül az egyik egy indiai maharadzsza ajándéka: egyetlen, csodálatos szépségű, művészi elefántcsont faragvány.

Szerenád

Irta: Molnár Aladár.

szőke napsugár kacagva bujkált a habos, fehér felhők között. A levegőben hegyesszárnyú víg fecskék kergetőztek. A kósza tavaszi szellő valahonnan ibolyaillatot hozott magával és most azt hintette szét, hadd jusson belőle boldognak, boldogtalannak.

Május volt, csodaszép, csillogó május.

De Blazsák Vendel úr mindezzel nem törődött; csak ült a boltja előtt és komoran maga elé bámult. Ha köszöntek neki, egyet horkatott és még dühösebb lett. Olyan volt a sok jókedvű, ki-

pirult arcú ember között, mint a savanyú uborka az almáskosárban.

Recht Laci zsebetett kézzel, füttyülve jött az utcán. Mikor meglátta a bús kereskedőt, megállt; aztán gondolt egyet és odament hozzá.

— Mit búsulsz komám? — szólította meg.

Blazsák úr nagyot rántott a vállán és eltaposott a lába előtt mászkáló hangyákból néhányat. Mintha bizony azok okai lennének az ő bajának.

Recht Laci az ajtófélfának támaszkodott és várt. Ő ugyanis csalhatatlan szimatával mindig megérezte, hogy kitől mikor lehet pénzt kérni. Most azt

Kirándulók.

számítgatta magában, hogy öt pengőt kérjen, vagy csak hármat.

Végül is Blazsák úr únta meg a nagy hallgatást és megszólalt siralmas hangon:

— Kitányérozta az Erzsike. A Sümegi Erzsike. Engem kitányérozta.

— Talán kikoszarozott?

Vendel úr lemondóan legyintett a kezével:

— Az mindegy, — sóhajtott. — Az már úgyse nem segít rajtam. Csak tudnék, hogy mért nem tetszek neki.

Recht Laci ránézett Blazsákra és egy kissé elmosolyodott. Bizony a derék fűszeres vörös hajával, tömpe orrával és csámpás lábaival nem tartozott éppen a legszebb daliák közé.

— Én azt hiszem, — mondta rövid gondolkodás után — azért, hogy Erzsike magyar lány és nem akar egy csehnek a felesége lenni.

Blazsák a „cseh” szóra akkorát ugrott, mint egy szöcske.

— Kikérek magamnak. Mért lennék én cseh? Azért, mert nem hagyok magam sértegetni. Az én őseim angolok voltak. Lordok, — tette hozzá.

Vendel úrnak ez az állítása ugyan kétségbe vonható, mert az angol történelem seholsem emlékszik meg Blazsák nevű lordokról. Az egészből annyi igaz, hogy Vendel úr apjának ezelőtt húsz esztendővel Komáromban üzlete volt s ez előtt az üzlet előtt nagy zöld címtábla hirdette, hogy a tulajdonosa angol úri szabó. Tudta ezt Recht Laci is, de azért, komolyan bólintott.

— Hát persze, de neked azt kellene Erzsike előtt bebizonyítanod, hogy magyar ember vagy.

— Hm. — A fűszeresnek felcsillant a szeme. — Lovagolni fogok és ellovagolok a házuk előtt kilencszer.

Laci egy gyors pillantást vetett a boldogtalan szerelmes két lábára, aztán ijedten tiltakozott.

— Nem, az nem lesz jó.

Vendel úr megsértődött.

— Miért? — mondta. — Őseim...

— Igen. Tudom, mind nagyszerű lovasok voltak. Inkább adj éjjeli zenét a lánynak. És mulass, igyál, verd a poharakat a falhoz. Majd akkor elhiszi rólad, hogy magyar vagy. Most pedig adj kölcsön öt pengőt. Holnap egészen bizonyosan megadom.

Blazsák Vendel úr hát úgy tett, amint azt néki tanácsolták. Szépen feljegyezte a zsebkönyvébe, hogy mi szükséges ahhoz, hogy az ember magyarnak lássék. Recht Laci szerint a következők szükségesek: mulatni, inni, mint a kefekötő, poharat a falhoz vágni, a lánynak szerenádöt adni a nagybögőbe páros lábbal beleugrani. De ha az előbbi négy megtörtént, az esetleg el is maradhat.

Vendel úr tehát egy szép, ezüstös, holdvilágos estén elindult a Marci cigány bandájával Sümegiék háza felé. A bögős hozta a bort és a poharakat. Mert Recht Laci bizony elfelejtette mondani, hogy a poharak a kocsmában vágandók a falhoz, nem az utcán. A cigány eleinte a bögőt is magával akarta hozni, de Vendel úr megmagyarázta neki, hogy arra semmi szükség nincs, mert úgy sem szándékozik beleugrani.

Megérkeztek a Sümegi-ház elé. Blazsák úr egy darabig nézelődött, hogy nem jár-e arra valaki, de nem látott semmit. Csöndes, sötét volt, csak a holdvilág csillogtatta az ablak üvegét. Oda állította aztán a bandát a szélső ablak alá, jómaga meg leült a földre.

Marci vigyorgott, intett a bandának és elkezdtek muzsikálni. A szomorú szerelmes meg ivott nagy kortyogással és csámcsogással. Állítólag a kefekötők is így csinálják. Közben fel-fel pillantott az ablakra, van-e már valami hatás.

De az ablak mögül semmi zaj sem hallatszott. Ennek meg is volt a maga természetes oka; mert Blazsák úr tévedésből az öreg Sümegi bácsi ablaka alá állította a bandát és Sümegi bácsi jóalmú úriember volt. Erzsike nem is hallhatott az egész szerenádból semmit, mert az ő szobája a ház tulsó felén volt. Azonban ezt Vendel úr nem tudhatta. Ő azt hitte, hogy Erzsike még mindig nem tartja elég magyarosnak a Marci nótáját. Rákiáltott hát a fekete leányre:

— Mór! A Rákóczi-marsot halljunk!

Marcinak a füléig szaladt a szája, mikor hallotta, hogy Blazsák úr miként magyarosította a mórét Mórra. Vigyorgva emelte fel a vonót és rákezdte a tüzes indulót.

Ennek aztán meg is jött a látszata. A szobából valami motoszkálás hallatszott, utána egy kis csörömpölés és szuszogás.

Vendel úrnak nagyot dobant a szíve. Érezte, hogy itt a döntő pillanat, amikor bizonyosságot kell tennie magyar voltáról.

Felkapta a poharakat a földről és sorban a falhoz vágta őket. Bumm, bumm... csak úgy visszhangzott a sötétben.

De erre már kinyílt az ablak is nagy csikordulással és megjelent Sümegi bácsi bajszos, hálósapkás feje. Az öreg legédesebb álmából kelthette fel a muzsikaszó, mert nagyon dühös volt.

— Hinnye, istentelen részeges gazember — ordította — hát aludni sem hagyod az embert. Eltakarodol rögtön, vagy beléd eresztek egy marék sörétet!

Vendel úr körülnézett, nagy ijedten, hogy kinek is szólt ez a beszéd. De mikor látta, hogy egyedül van (a banda meg Marci már a harmadik ház előtt

nyargalt akkor) ő is csak eltűnt a holdas éjszakában.

*

Ez idő óta Recht Laci messzire elkerüli Blazsák fűszeres csemegeüzletét. Hej pedig Vendel úr de nagyon várja! Már ólmot is öntetett a furkósbotja végébe.

Regula falsi

Az ismeretlen mennyiségekkel való számolás az algebrából mindnyájunk előtt ismeretes. A legegyszerűbb matematikai problémák megoldása az elsőfokú egy ismeretlenű egyenletek segítségével történik. Ezek közé tartozik a tréfás számtani feladatok és számtani rejtvények legnagyobb része. Még mielőtt a mai matematikai módszerek ismeretesek lettek volna, az ilyen természetű feladatok megoldására a „regula falsi”-nak nevezett szabályt alkalmazták.

Maróthi György debreceni professzor (1714—1744), a számtan tanításának Pestalozziti is megelőző első magyar methodikusa 1743-ban a megjelent „Arithmetica” c. könyvében a következőket írja:

„A’mit Deákul *Regula Falsi*nak hívnak, azért neveztem magyarul *Mesés Regulának*, mert ezen szokták leginkább megfejteni a Mese forma Kérdéseket, a’ melyekkel a’ Számvetők egymást próbálgatják. Deákul azért hívják *Regula Falsi*nak, mert mikor rajta meg-akarják fejteni a’ Mesét; elsőben csak rá-fogják vaktában valamely számra, hogy az az: a’ melyet keresnek; jöllehet nem az. De osztán ebből a’ *hamis számból* találják-

ki a’ Kérdésben lévő igaz számot; a’ mint mindjárt megmondjuk.”

A szabály, melyet a hamis föltevés szabályának nevezhetjük, a következő. Tetszés szerint felvesszünk egy számot és elvégezzük rajta mindazokat a műveleteket, melyeket a feladat megkíván. Vesszük most a számolások elvégzésekor kapott végeredményt, azután azt a tetszőlegesen választott számot, amelyből kiindultunk és végül azt, amelynek ki kellett volna jönnie, ha a kiindulásunk helyes lett volna. Ezt a három számot egy aránypár első három tagjának tekintjük és az aránypár negyedik, ismeretlen tagja adja a feladat megoldását. Lássuk az eljárás menetét két példán.

1. példa. Egy számból annak ötöd-részét kivonva 24-et kapunk. Melyik ez a szám?

Kiindulásul vegyünk fel tetszőlegesen 100-at. Ebből ötöd-részét kivonva 80-at kapunk, holott helyes kiindulás esetén 24-et kellett volna kapnunk. Az aránypár tehát

$$80:100 = 24:X, \text{ amiből}$$

$$X = \frac{240}{8} = 30$$

Ugyanerre az eredményre jutunk, ha

Pihenő.

más számot választunk kiindulásul. A feladat természetének megfelelően célszerű olyan számot választani, mely 5-tel osztható, legyen ez 40. Az arány-pár lesz

$$32:40 = 26:X, \text{ amiből ismét} \\ X = 30.$$

2. példa Maróthi könyvéből. „Egy leánytól kérdik a'Leányt-Kérők, hány Esztendős? Ama felel: Az Anyám, úgy-mond, harmadfél annyi idős, mint én: az Atyám pedig három annyi idős. A' hármunk ideje tézzen mind öszve 117 Esztendőt. Kérdés, hány Esztendős vólt?

Fogjuk rá, hogy 14 Esztendős vólt. E'szerént az Annjának kellett lenni 35 Esztendősnek; az Atyjának 42 Esztendősnek. Ha már próbára vészem, 14, meg 35, meg 42, mind öszve tsak 91 Esztendőt tézzen: holott 117-et kellene tenni. Azért ez leszsz a' Hármás Régula:

$$91:14 = 117:X$$

A feladat megoldása: $X = 18$.

Az itt tárgyalt és bemutatott eljárás a regula falsinak ú. n. egyszerű esete. Komplikáltabb feladatok megoldására szolgál a kettős regula falsi — de erről majd egy más alkalommal.

Dr. Bukovszky Ferenc

Géza latinból fordít. Ovidius Metamorphoses VI. részéből, amely Phaetronról szól. Már lefordította, hogy Doris istennő leányai, a tengeri nimfák, úszkálnak a vizen. A következő mondat állítmánya is megvan: *száritják*.

Az a kérdés: mit száritanak? *Capillos*. A nem messze ülő Gyuri kezét az állától lefelé húzva igyekszik segíteni szenvedő barátján. Géza megérti és el is fogadja az értesítést. Bátran ki-mondja tehát: *szakállukat*.

Közl: *Filippinyi János*
Békéscsaba.

Erdélyi szász himzés

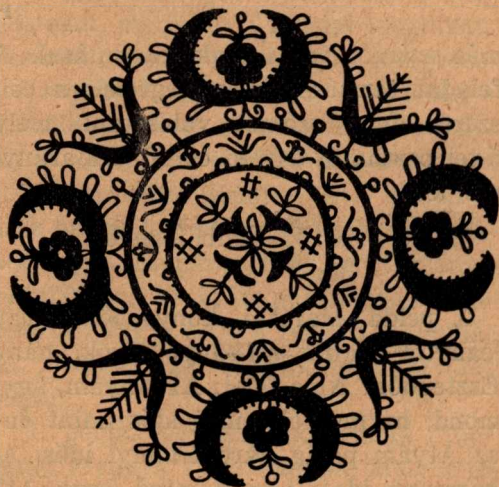
Az erdélyi szász asszonyok hímzéseiket maguk készítette házi-vászonon hímezik. A vásznat lenből és kenderből szövik. Míg a lenből vagy kenderből fonál lesz, több műveleten kell átesnie. Ezek az áztatás, súlykolás, tilolás és gerebenezés. Szövőszéket majdnem minden házban találunk.

A szövést, fonást már a föníciaiak, assyr, babiloniak, görögök is ismerték. Ezt igazolják a legrégebb egyiptomi maradványokban — piramisok belsejében talált tökéletes, finom szövetek, melyekbe a múmiákat burkolták. Szövőszékük, gépük azonban még nem volt, s így a legújabb korig a fonást guzsajjal és orsóval végezték. 1500-ig nem ismeretek szövőszéket.

Az erdélyi szászok hímzései hasonlóak a székely hímzésekhez. Mindkettő keresztzemes, illetve szálánvarrott öltésből áll. Mivel szövőszékükön csak keskeny vásznat szőhetnek, három szélt varrnak egymás mellé, hogy az asztalterítő megfelelő méretét megkapják. Egy-egy vászoncsík szélessége körülbelül 45 cm. Az erdélyi szász hímzés kü-

lönlegessége, hogy a díszítmények nem egymásba kapcsolódva, folytatólagos csíkot, vagy felületet töltenek ki, hanem egyes különálló díszítmények többszöri alkalmazása adja a mintát, mely rendszerint stilizált virág formából ered. A három vászoncsík összevarrását keskeny hímzésesík takarja el. A három szél mindegyikébe aztán egy-egy, a szélt teljesen betöltő díszítményt helyeznek el, s ezt egymás mellé hímezve, kisebb-nagyobb közt hagyva, megismétlik, míg az egész terítőt betöltik.

Túlnyomóan kerek mintákat rajzolnak, melynek közepét a forgórózsa képezi. A külső közben kétféle tulipán-szerű virág váltakozik.

Mint már említettem, a régi szász hímzéseket keresztzessel és szálánvarrott öltéssel varrták ki. Ezeknek kidolgozása pontosabb volt, mint az újabb hímzéseké. A rajz vonala szögletes és merev. Az újabb minták formája hajlékonyabb, tetszetősebb vonalakból áll. Ezeket egymás mellé varrt láncöltés-sorokkal töltik ki olyan sűrűn, hogy az

alából semmi sem látszik ki. A szá-
rak, indák, levelek is egy-egy lánczem-
sorból alakítottak.

Mindig egyszínű, piros fonállal hí-
mezik mintáikat, régen gyapjúval, ma
már hímzőpamuttal. Néha olyan vastag
pamuttal varrják, hogy a hímzés egé-
szen kidomborodik a vászon-alapból.

Magunk is készíthetünk ilyen asztal-
terítőket, csak arra kell ügyelni, hogy
az egyes lánczemeket és a sorokat
egyenletesen varrjuk, mert csak így
lesz munkánk rendes.

Magyarosan berendezett szobánk-
nak, előszobánknak fődíszje lesz a ma-
gunk által készített erdélyi szász hím-
zésű asztalterítő, *Glock Klára.*

Anekdoták és tréfák

A bíró és a koldus.

Nagyon jószívű ember volt a pécsi
törvényszék egyik bírása. Egyszer, hogy
az utcán sétált, éppen előtte csúszott
meg a sárban egy sánta koldus. A bíró
odasietett és felemelte.

— Ugyan bíró úr, hogy tud azzal
a sáros koldussal vesződni — szólítja
meg egy ismerőse. — Nem sajnálta
összepiszkitani a ruháját?

— Barátom — felelte nyugodtan —
felemeltem ezt a szegény koldust, mert
így csak a ruhámat sároztam be vele,
ha meg otthagynom és fel nem emelem,
a lelkemet mocskoltam volna be.

A felséges tanítvány.

Salomons, a híres hegedűművész,
hegedülni tanította az angol királyt.
A felséges úr azonban nem volt jó tanít-
vány, alig lehetett nála valami haladást
észrevenni. A művész ezt értésére is
akarta adni, de úgy, hogy ezért meg ne

sértse. Az egyik lecke után tehát így
szólt hozzá:

Felséges uram, a hegedűjátékosok
három csoportba sorozhatók. Az első
csoportba azok tartoznak, akik egyálta-
lában nem tudnak játszani. A másikba
azokat sorolom, akik játszanak, de ros-
szul. A harmadik csoportba tehetjük a
jó játékosokat. Felséges uram már fel-
vitte a második csoportig.

A négy gyertya.

II. József szigorú rendeletet adott
ki, hogy ünnepnapokon is csak négy
gyertyával szabad kivilágítani az oltár-
rokat. Amikor aztán karácsony napján
belépett a kapucinusok templomába,
meglepetve látja, hogy nemcsak nem
tartották meg a rendeletét, hanem az
oltár valóságos fényárban úszik. Az
istentisztelet végével hivatja a főnököt
és kérdi tőle, hogy miért nem tartják
meg a rendeletet.

— Óh felséges uram — mondja az
öreg rendfőnök —, mikor felséged meg-
született, az egész város ki volt vilá-
gítva s most mikor az Isten fiának a
születését ünnepeljük, csak rongyos
négy gyertyával világítsunk? Hát igaz-
ság volna ez?

A császár erre nem tudott mit
felelni.

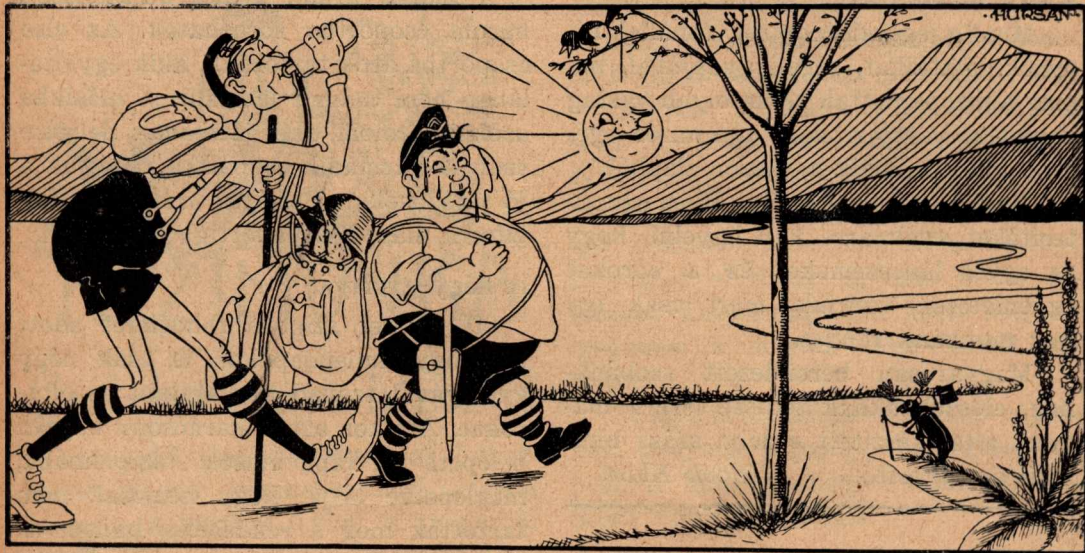
Heine és a köhögés.

Nagybeteg volt a híres német költő.
Egy reggel orvosa csodálkozva csóválta
meg a fejét, miután megvizsgálta:

— Kedves költőm, ma sokkal nehe-
zebben köhög, mint tegnap.

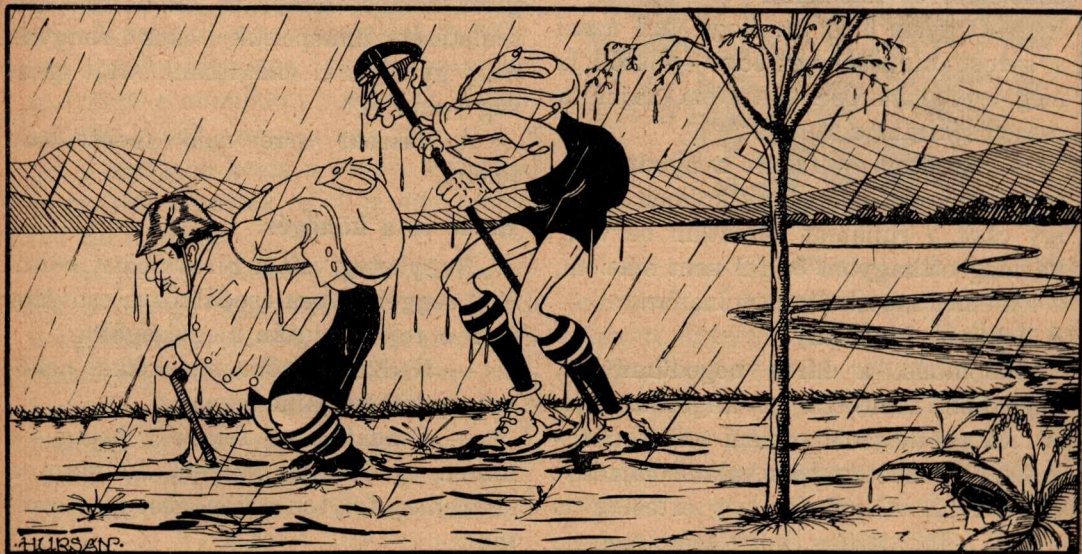
— Csodálom — felelte a beteg —,
hiszen egész éjjel le nem húnytam a
szememet, folyton a köhögést gyakorol-
tam.

MÁJUSI KIRÁNDULÁS

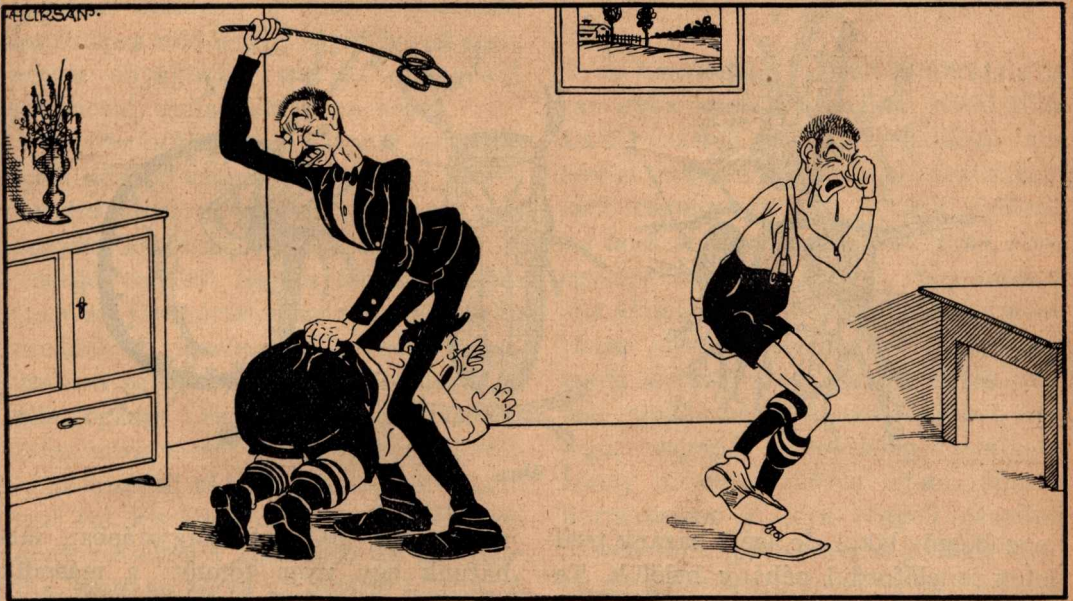
Szépen nevet a nap a májusi égen,
Zöldül a fák ága az egész vidéken.
Citrom Pista öcsének is gondol egy nagyot:
Megyek kirándulni. Már itthon sem vagyok.
A papa már elment. Engedély nincs tőle,
De azért talán csak nem lesz baj belőle.

Int jó öccsének is, a köpcös Tibornak,
S egy óra múlva már a porban tipornak.
Tibor halad elől s mivel az az elve,
Hogy mindenét viszi, fel van jól szerelve.
Nagy verejtékcseppek csúsznak le az állán,
S iszonyú hátizsák reng araszos vállán.

Látszik, hogy otthon a tágas éléskamra
 Sok jó zsákmányt adott az első rohamra.
 A zsák titkos mélyét sok jó falat nyomja,
 Még ki is kandikál egy-két csirke combja.
 Tibor mögött Pista szinte öccsét éri,
 Óles léptekkel az országotat méri.
 Szomjas kegyetlenül, a kulacsot kapja
 S kitekeri nyakát, hogy lelkét kiadja.
 A jó meleg vizet oly vígan nyakalja,
 Nem marad más délre, legfeljebb az alja.

Tehát mindakettő csinál hátraarcot
 Kapkodja a lábát és serényen nyargal,
 Hogy ne találkozzék egy hideg zuhannyal.
 Ámde megnyílik az égnek csatornája
 S elmerül a sárban a fiúk bokája.
 Nincs semmi menedék, se közel, se távol,
 A két hős turista buzgalommal lábol.
 Ázik rendületlen és sáros már nyakig.
 Így ér nagynehezen a szülői lakig.
 S mint a szólás mondja, kinek útja görbe,

Így baktat előre Tibor és a Pista,
 A két szemenszedett, kiváló turista.
 De míg ők lábukat nagy vidáman szedik,
 Mint a nóta mondja: Amott kerekedik...
 Azaz a hegy mögül nagy hirtelen feljő
 Valami sötétség, alighanem felhő.
 Nagy forgószél hátán lovagol előre,
 S két hősünk menekül sürgősen előle.
 Nincsen kedvük vele felvenni a harcot,

Gyakran jut csöbörből hamarost vödörbe.
 Bár odakinn immár kitisztult az ég is,
 Vihar várja őket odahaza mégis.
 Mamájuk ruhát hoz, szárazat és tisztát,
 S most a papa kapja elő a turistát.
 Kezében nem villám, csak poroló csapkod,
 A két lurkó mégis rettentően kapkod,
 S mindjárt hevenyében nagy fogadást tesznek,
 Turisták eztán csak engedéllyel lesznek.

Telek

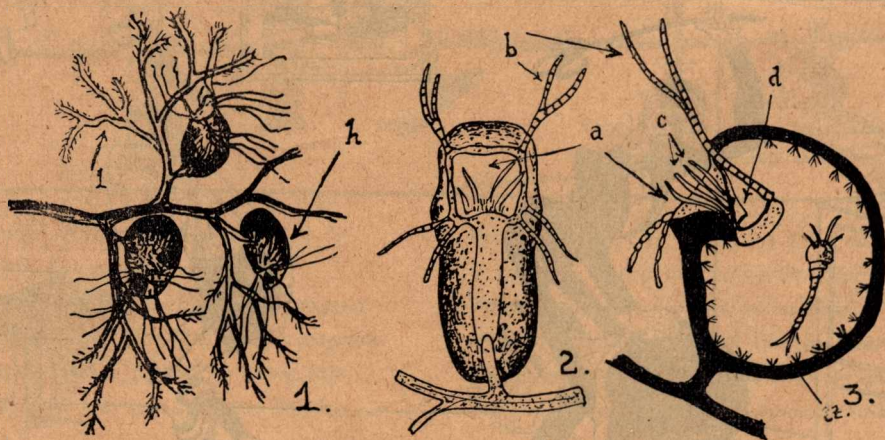
A húsevő növényekről.

Irta: Dr. Sárkány Sándor.

(A képeket a Természettudományi Társulat Igazgatósága bocsátotta rendelkezésünkre.)

A növényország sok érdekes jelensége között elsőrangú helyet foglalnak el a húsevő, vagy rovarevő növények sajátos berendezéseikkel és táplálkozásukkal. Olvasóim között bizonyára sokan vannak olyanok, akik még nem láttak ilyen növényeket. Igaz, hogy számuk nem nagy és legtöbbjük a me-

ságú hólyagokra, tömlőkre, bukkanak; éppen a jellegzetes tömlői miatt hívják „tömlőfű”-nek. (Lásd az első ábra 1. rajzát: l = sallangos levél, h = tömlő). Virágaihosszú kocsányakkal kiemelkednek a víz színe fölé. A számtalan tömlő apró vízi állatok megfogására és megemésztésére való. Az első ábra 2. és 3.

1. ábra.

legebb égöv lakói, de azért hazánk területén is előfordul néhány belőlük. Tegyük egy kirándulást akár a budapest-környéki, akár a Duna mentén távolabb elterülő mocsarakhoz; kutassunk fel egy ilyen növényt eredeti termőhelyén és figyeljük meg életmódját. A mocsárterület csendesebb zugaiban, zsombékos részeiben könnyen rátalálhatunk a víz alatt élő tömlőfű, vagy rence (*Utricularia*) nevű növényre. Gyökérszete nincs. Hajlékony hosszan elnyúló szárán zöldszínű, finom sallangokra tagolt leveleket figyelhetünk meg, a sallangok között pedig kis, körülbelül 3 mm. nagy-

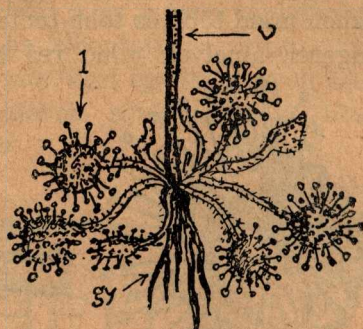
rajzán kb. 40-szeres nagyításban láthatunk egy ilyen tömlőt; a második rajzon szemből nézve s a harmadik rajzon pedig oldalról nézve metszetben. A tömlőnek van egy kis nyílása *a*), amelynek szélén és belső felületén hosszabb-rövidebb szőrszálak *b*) erednek; ezek az apró állatoknak a tömlőbe való beterelését szolgálják. A nyílás belülről egy kis rugalmas lappal *c*) elzárható. A vízben ide-oda úszkáló apró állatkák (szunyoglárva, alsóbbrendű rákok stb.) eltőlva a rugalmas lapot könnyen bejutnak a tömlő belsejébe, de annál nehezebben tudnak onnan kiszabadulni,

mert a tömlő éppen olyan szerkezetű, mint a halászatban jól ismert varsa nevű háló. A hosszmetzeti (3. számú) rajzon éppen látható is egy megfogott alsóbbrendű rák. A bekerülő/rák, azaz állati test valószínűleg rothasztó baktériumok hatására elbomlik s ezt azután a növény a tömlő falán fejlődő négyágú szórképleteivel (sz) felszívja és saját testének táplálására fordítja. A tömlőfű tehát a tömlői útján éppen úgy táplálkozik, mint a húsevő állat, emellett azonban önállóan is tud táplálkozni, azaz képes zöld levelei segítségével szeretlen anyagokból szerves anyagokat létrehozni, amire állat nem képes.

A tömlőfűhöz igen hasonló körülmények között, vagyis vízben él az *Aldrovandra* nevű növény is. Ez már nem annyira közönséges, mint a tömlőfű. A Csupó melletti Baláta tóban akadhatunk rá. Gyökértelen szárán elég sűrűn erednek a levelei, melyeknek kanálszerűen behajló lemezrészai módosultak állatfogásra. Egy-egy lemezen számtalan mirigyszórt és egy erősen ingerelhető középső részt találunk; ha valami test (pl. kis állat) hozzáér a levél érzékeny részéhez a levél hirtelen becsukódik, magába zárva az ingerlő állatot. A mirigyszőrök váladékának hatására a fogságba került állatka csakhamar elpusztul, bomlásnak indulva feloldódik, melyet azután a mirigyszőrök felszívnak és a növénynek továbbítanak.

A húsevő növények között találhatunk olyanokat is, amelyek nem kimonóttan vízi növények, hanem a lápos vizenyős-mohás) területek kedvelői. Ilyen pl. a *harmatfű* (*Drosera*), meg a *hízóka* (*Pinguicula*). Ezek is előfordulnak hazánk területén több helyen is; így a Balaton melletti Tapolca környé-

kén lévő lápokban egymás szomszédságában megtaláljuk a kétféle növényt.

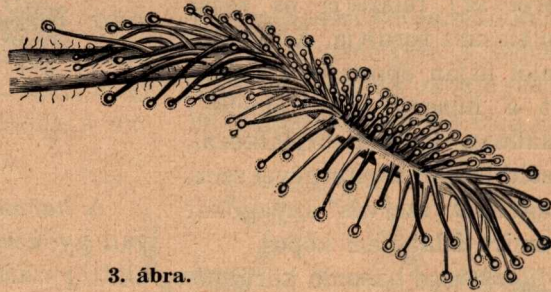
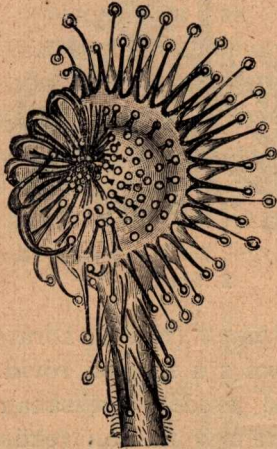

2. ábra.

A *harmatfűnek* (lásd 2. ábrát) alig van gyökérzete s a nagyon rövid földalatti szárból eredő, törzszakban álló levelei majdnem a talajon fekszenek; csak csoportban álló virágai nyúlnak föl hosszú kocsánnyal a levegőbe. Egy-egy levele, vagy kerek *l*), vagy hosszúkás alakú és gombostúpárnához hasonlatos, mert belőle számos gombostűszerű szőrszál ered. Minden egyes szőrszál végén a nap fényében csillogó, ragadós nedvsöpp található, amely messziről nézve olyan, mint a harmatcsepp a kora reggeli pázsiton. Növényünk éppen ezen sajátja miatt kapta a *harmatfű* nevet. A csillogó nedvet a fejes szőrszerű képletek (tudományos néven a tentaculumok) választják ki, a mit sem sejtő rovarok, apró állatok odacsalogatására. A harmadik ábra jobboldali képén négyszeresen megnagyítva láthatunk egy levelet oldalnézetben, számos tentaculummal. A tentaculumok nem mind egyforma hosszúak; a levél közepén lévők sokkal rövidebb nyelűek, mint a levél szélén lévők. Kísérjük figyelemmel mi történik akkor, ha egy rovar száll rá a barnás-vöröses színben csillogó levélre.

Először is a csalogató váladék a tentaculumhoz tapasztja a rovar lábait; a lépre csalt állat szabadulni igyekezik és eközben mind több és több tentaculumot ingerel, amelyek mind reá borul-

üvegdarabot, vagy apró fadarabkát; lássuk mi fog történni. A tentaculumok csakhamar ráhajolnak az odahelyezett testre s mintegy megérezve azt, hogy ezen anyagból nem szívhatnak fel a

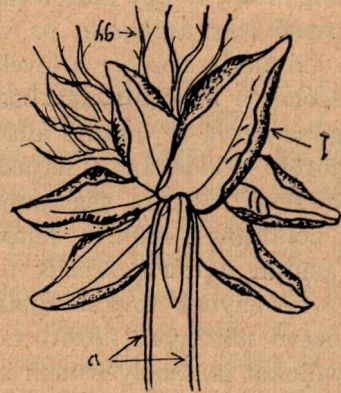

3. ábra.

nak (lásd 3. ábra baloldali képét) s rövid idő alatt az egész rovar mintegy guzsba kötött s mozdulni sem bír. A kiválasztódott váladék sajátságos vegyi alkotásánál fogva szétbontja a rovar testét, elfolyósítja s csak kemény chitin vázát hagyja változatlanul. Ezután ugyanazok a tentaculumok, melyek a megfogást és megemésztést végezték, megváltoztatva eddigi működésüket, most már a megfogott állat elfolyósított anyagainak felszívását vállalják magukra. De nehogy azt gondoljuk, hogy a harmatfű csakis ezen a módon táplálkozik. Éppen úgy mint a többi zöld növény szerves anyagának nagy részét leveleinek segítségével szervesetlen anyagokból építi fel. A *harmatfűnek* sajátságos rovarfogását már régóta figyelemmel kísérték. Különösen Darwin a világhírű angol tudós végzett igen sok értékes kísérletet és megfigyelést ezen a téren. Próbáljuk egyik kísérletét megismételni s tegyünk az egyik levélre

növényre nézve hasznos táplálékot, rövid időn belül csalódottan visszaegyenesednek és várják a jobb falatot.

A *harmatfűhöz* hasonlóan a *hizókának*, vagy *kövérkének* (*Pinguicula*) is törzsában állnak levelei, amint azt a negyedik számú ábrán jól láthatjuk. A

4. ábra.

levélsomóból felemelkedő hosszú koscsányok *v*) viselik a magános virágokat. Egy-egy levél emberi nyelvhez ha-

sonló alakú; szélén kissé begöngyölődött, felülete pedig a sok apró mirigy váladékától enyves. Ez a ragadós váladék a levélre szálló, vagy mászó rovarra éppen úgy fogva tartja, mint a har-matfű cseppje. Midőn a rovar ráragadt a levélre, akkor a mirigyszőrök egy-része nagy mennyiségben kezdi ki-választani az emésztő folyadékot a levél

széle pedik fokozatosan befelé göngyölődik és befedi a rovarra. Azután a levél egész felületével különleges szőrök út-ján felszívja és a teste táplálására for-dítja az elbontott rovarrest anyagait. A *harmatfűvel* együtt nagyon szereti a hegyvidékek sovány talajú tőzeg-láp-jait is.

(Folytatjuk.)

FAHRENHEIT

(1686—1736)

A rádió időjárásjelentését naponkint hallgatjuk: Budapesten a hőmérséklet ma délben 12 fok. Reggelenkint mielőtt elmegyünk hazulról rápillantunk az ablakunkon függő hőmérőre, mennyit is mutat. Ha valaki beteg, rögtön hőmér-séklete iránt érdeklődünk. Ugyan eszünkbe jut-e, hogy az emberi kutatás-nak milyen hosszú utat kellett meg-tennie, míg a mai formájában elénk kerülhetett az a kicsike műszer, a hő-mérő.

Az első hőmérőt Galilei készítette 1592-ben. De ez a hőmérő nem hasonlí-tott a mienkhez. Galilei hőmérője tojás-nagyságú üvegedény volt, mely hosszú csőben végződött. A cső belső nyílása szalmaszál vastagságú volt. A vége víz-be ért. A benne levő levegő összehúzódására benyomuló víz mennyiségével mérték a hőmérsékletet. Utána sokan próbálkoznak a hőmérő tökéletesítésé-vel, de nem sok sikerrel.

A 17. század tudós fizikusai alkal-mazzák először a hőmérőben a higanyt. Ők állapítják meg a fokozatok alap-pontjával a víz fagyás és forráspontját,

de használnak egyéb alappontokat is, mint pl. az ember vérmérsékletét.

Legnagyobb érdeme a hőmérő töké-letesítésében Fahrenheitnek volt.

Az 1936. esztendő kétszeresen állít emléket Fahrenheitnek. Születésének 250 éves és halálának 200 éves évfor-dulóját ünnepeljük az idén.

Fahrenheit Dániel Gábiel 1686 má-jus 14-én született Danzigban. Mint kereskedő ember fia, szülei őt is erre a pályára szánták. De az ő érdeklődése inkább a természettudományok felé for-dult. Különös szeretettel foglalkozott a hőtannal és főleg hőmérők készítésével.

Jelentősége abban áll, hogy ő alkotta meg az első összehasonlítható hőmérőt. Három alapfokot használt. Az első — a 0 pont —, az 1709. évi leghidegebb hőmérséklet volt, a második — a víz fagyáspontja —, 32 fok, a harmadik pedig, az emberi szájüregben észlelt meleg, melyet 96 fokkal jelölt. Hőmérői-ben eleinte borszeszt alkalmazott, csak később kezdett higanyt használni.

Hőmérője a mai formáját, csak Fah-renheit halála után 1740 körül nyerte.

A mi Celsius és Reaumur beosztása szerint készült hőmérők mellett az angolok és amerikaiak ma is a Fahrenheit-féle hőmérőt használják. Ennek a hőmérőnek végleges beosztása a következő: a fagyáspontot -32° , a forráspontot $+212^\circ$ jelöli.

Gyakran olvassuk az újságban, hogy Angliában kánikula van. „Tegnap 95° -ot is mértek” — írja a jelentés. Első pillanatban megrémülünk arra a gondolatra, hogy Angliában az emberek elevenen megsülnek, de ha jobban elgondolkodunk, eszünkbe jut a Fahrenheit-féle beosztás és egy kis mennyiségtani tudás kiegészít bennünket a bajból.

A mi 0° -unknak ott 32 felel meg, tehát ebből a 95° -ból levonunk 32-t, marad 63. Ekkor a következő következtetéssel okoskodunk:

a mi 100 fokos beosztásunknak ott 180 lép a helyére, tehát:

180 fokos beosztás mellett 63 fok

100 fokos beosztás mellett X fok

$180:100 = 63:X$

$$X = \frac{100 \times 63}{180}$$

$X = 35$.

No, megnyugodhatunk, hiszen 35 fokos meleget, még mi is kibírunk.

Fahrenheit a hőmérőn kívül egyéb fizikai eszközök készítésével is foglalkozott. Ő készítette az első termobarométert és az első használható súlyareométert. Az előbbi légnyomás mérése, az utóbbi folyadékok sűrűségének mérésére szolgál.

Fahrenheit 1736 szeptember 16-án halt meg Hollandiában.

Gondoljunk hálás szívvel arra a tudós férfiúra, aki életét a tudomány előbbre vitelének szentelte. *Dr. V. L.-né*

Z S E N G É K

Miért?...

Miért fullasztja ködbe néha
a föld a tiszta napsugárt?
Hervadva mért is sárgul el
a lomb, mi még melegre várt?
Miért a sűrű őszi felleg?
Minek a vaskos téli gond?
Mért nem lehet örök tavaszban
mindig mosolygva járni, mondd!?

Sírásra torzult bús ajakról
mért nem buzog inkább a dal?
Miért feni az átkos fegyvert,
ki mindig békéről szaval?
Lélek-romok között kacagva
a Sátán — mondd — miért nevet?
S mért nem borítanak minden bűmra
fehér felejtés-felleget?...

Miért... miért... hiába kérdezem,
a kérdésekre senkisémet felel.

Kónya Lajos,
tanítóképző int. növ.
Sopron.

Gyalog, autón, vasúton

Írta: Vieszt Zoltán. Az Ifjú Évek elbeszéléspályázatán első díjat nyert.

II.

Nagyon dühös voltam, amikor Laci másnap egész délelőtt az „otkácós út” című nótát énekelte, érzelmekkel teli, de rettentő hamis hangon. Én bosszúból legszívesebben az „O Sole mio”-t énekeltem volna, ha még elindulásunk előtt meg nem fogadom, hogy csak Laci legmagasabb engedélyével énekelem.

Délben Máriazellbe értünk. A város előtt egy nagyon meredek hágón vezet át az út. A hágó tetejéről gyönyörű kilátás nyílt a magunk mögött hagyott völgyre. Éppen vasárnap lévén, nagy idegenforgalom volt Máriazellben. Minden második bolt emlékeket árul és általában minden rettentő drága. Bár egész Ausztriában minden drágább, mint Magyarországon, mégis megbotránkoztunk a máriazelli drágaságon.

Legalább 700 méter magasan voltunk a tenger színe fölött és mégis olyan meleg volt, hogy alig bírtuk ki. Állandóan délnyugat felé mentünk, úgy, hogy éppen, amikor a legmelegebb volt, sütött szembe a nap.

Estefelé találkoztunk egy elhagyott erdőben egy úrral és egy hölgygel, akik valamit kérdeztek tőlünk. Azután elmondták, hogy Skt. Pöltenből jöttek autóbusszal, de az autóbusz kb. 4 km-rel előbb motorhibát kapott, és most, miután ők hármar már megmenkültek, még mindig 27 utast tartalmaz.

Nemsokára egy kis telephez értünk.

Itt volt egy szálloda, ahol meg akartunk szállni. Első napon 29 km-t gyalogoltunk, másikon 33-at, harmadikon 35-öt és (38 km-t autón), a negyedik napon rekordot javítottunk, 38 km-es gyaloglásunkkal. Este 8 óra volt, a legközelebbi falu Weichselboden, 12 km. És íme! nem kaptunk szállást. Neki kellett vágni még 12 km-es útnak. Fáradtak voltunk már, és azt hittük, kidőlünk közben, de lelkesített az a tudat, hogy minden létező világrekordot meg fogunk javítani. Ütközben találkoztunk a bajbajutott autóbusszal. 27 utasa a telefonon rendelt autóbusszra várt türelmetlenül. De az autóbusz nem jött. Vagy 20 percig vígasztaltuk őket, azután folytattuk útunkat az erdőben. Lenn legalább 300 méter mélységben zúgott a „Salza”. Ma már két hágón keltünk át s most másztunk a harmadikra. Ez volt a legmagasabb. Minél később lett, annál kísértetiesebbé vált az út. Magasan a hegyoldalban, meredek völgy fölött vezetett az út. Az erdő mind sötétebb lett, fejünk fölött a felejthetetlenül szép csillagos ég. Féltizenkettőkor végre megérkeztünk Weichselbodenba. Becsöngettünk egy szállodába. Hosszú várakozás után fölgyúlt egy elsőemeleti ablakban a villany, de 5 perc múlva újra elaludt. Vártunk egy ideig, majd újra csöngettünk, míg végre fölfigyelve ránk, beengedtek, 5 perc múlva ágyban voltunk, s ennél sokkal hamarabb elaludtunk.

Sajnos, amikor éjszaka meneteltünk, nem láthattuk a vidéket, pedig szép lehetett, mert mikor fölébredtünk, gyö-

nyörű helyen találtuk magunkat. Kár, hogy az idő borult volt, s időnként esett is, de még így is csodaszép volt. Ezek voltak az eddig látott hegyek közül a legmagasabbak. A Rax és Schneeberg 2000 és 2100 méter között voltak, ez, a Hochschwab 2300. Érdekes, hogy amint Béctől nyugat felé mentünk, mindég magasabb hegyek közt jártunk. Az Eisenerzi hegyek már 2400, az alacsony Tauern 2900, a magas Tauern 3800 méterese. Ha még Innsbrucknál is tovább mentünk volna az Alpokban, elértük volna a 4300 méteres Finsteraarhornt, majd a 4600-as Monte Rosát és végül a legmagasabb, 4800 méteres Mont Blancot. Ettől nyugatra nincsenek már Alpok. Hát nem okosan van a természet berendezve? Ha az Alpok nem fordulnak itt dél felé, akkor én még tovább folytatom a felsorolást és ezzel a szegény olvasót esetleg a sírba viszem.

Weichselboden után nem volt semmi érdekesebb látnivalónk és élményünk, egyet kivéve. Wildalpentől kb. 1 km-nyire van egy szép bárói kastély. Mivel már dél is elmúlt és meglehetősen gyomorkorgást éreztünk, elhatároztuk, hogy itt fogunk ebédelni. A kerítés ajtajára ki volt írva: „Vigyázat, harapós kutya”. De az ajtó nyitva volt. Lehet-e egy kutya harapós, ha nyitva van az ajtó, vagy lehet-e egy ajtó nyitva, hol egy kutya harapós? Nem, — állapítottuk meg — és behatoltunk a kertbe. A kastély feltűnően csendes volt. Megkerültük, mert a bejárata hátul volt, de csukva találtuk. A park másik végén állt egy cselédségi ház. (Ha a kastély nem lett volna még szebb, azt is kastélynak nézzük.) Ezt is meg kellett kerülni. Első ajtó garázs, második ajtó garázs, és a nyitott ajtó mögött egy

motorbicikli. Furcsa ház, úgy látszik, kísértetek kastélya. De a harmadik, és szintén nyitott ajtó mögül egyszerre dühös kutyaugatás hallatszik. Amint eléje érünk, egy óriási bulldog készül nekünk ugrani. Amint ránk akar ugrani, Laci az orrára csapja az ajtót. Ezzel azt híven, a dolgot elintéztük, folytatjuk utunkat. Amint azonban a sarokra érünk, a kutyaugatás újra felcsattan, mégpedig a magasföldszinti ablakból. Úgy látszik, a kutya fájó orrát akarta megbosszúlni, mert éppen le akart ugrani. Úgy kell a bárónak, ha a kutya megharap, mi fájdalomdíjat kérünk tőle. De mi inkább lemondtunk a fájdalomdíjról, és uccu neki, vedd el magad, keresztül virágágyon és pázsiton, feldöntve a táblát, melyre az volt írva, hogy „a gyepre lépni tilos”, sikerült az országútra jutnunk, másodszer is a kutya orrára csapva az ajtót.

Másnap végimentünk a gyönyörű „Gesäuse”, melyben az Enns zúg végig hatalmas zajjal. A „Gesäuse” végén a völgy kiszélesedik és itt van többek között Liezen városa is. Ezt is elhagytuk még az nap, és vagy 10 km-nyire onnan egy magányos vendéglőben pompás szállást leltünk.

Egész nap ígértem Lacinak: meglátod, még ma Zell am Seeben leszünk. Nem voltunk ott, de azért másnap reggel is csak bíztattam. Alig gyalogoltunk 2 órát, láttunk egy autót. Amikor egészen közel ért, észrevettük magyar rendszámát. Hirtelen elkiáltottam magam: „Tessék megállni, tessék megállni!” Az autó kis versenyautót húzott, és az abban ülő hölgy kiáltására az autó megállt, és délben Zell am Seeben voltunk, 130 km-nyire Liezentől.

Wilhelm és Hoffmann versenyzők

jöttek az autóval a Glockner versenyre. Innsbruckban vettünk egy sportújságot és olvastuk, hogy 3-ikok lettek.

A Salzach völgye volt a legszebb látványok egyike egész útunkon. Másnap, mikor Niedernsillben felébredtünk, gyönyörű kék ég alatt ragyogott a Gross-Glockneren a hó. Sohse hittem volna, hogy a havasok ilyen gyönyörűek a napsütésben. A Pass Thurnban málnát meg szamócát szedtünk az út mellett lévő bokrokról. Egyszerre csak utólértünk egy embert, aki aktatáskával a hóna alatt, szintén málnát szedett s mikor melléje kerültünk, el kezdett franciául beszélni. Mi nem értettük, de mondtunk valamit magyarul. Ő tovább is csökönyösen franciául beszélt és mi szintén magyarul s így egészen jól eltelt az idő, amíg egy, az út mellett legelésző tehénnek a farkát meg nem húztam. A tehén szemrehányóan nézett rám s szép lassan bekocogott az útra és leszegett fejjel el kezdett baktatni utánunk; ha gyorsan mentünk, ő is sietett, ha lassan, ő is lassított. Ez így tartott vagy fél km-en át, míg végül meg nem úntuk. Letértünk az útról és átvágtuk a kagyamlatot, a franciát meg otthagytuk, hogy töltsse ki rajta bosszúját.

A Pass Thurn a határ Salzburg és Tirol között. A legmagasabb pont meg volt jelölve, de a határ nem. Vagy 50 méterrel tovább, útjavító munkások dolgoztak. Megkérdeztük, hogy Tirolban vagyunk-e már? „Dehogyanak”, felelték. „Messze van még?” „Hát bizony elég messze.” Megköszöntük, de alig léptünk hármat, utánunk kiabáltak: „Most már Tirolban vannak.”

Kitzbühelt nagyon szép városnak találtuk. De nemcsak a város szép, hanem

a közelében lévő „Wilder Kaiser” hegy és lábánál a Schwarzsee is.

Két nap alatt Innsbruckba értünk. Innsbruck Ausztria legszebb városa. 3 napig voltunk ott, és ez alatt állandóan a várost jártuk. Ha 1 évig maradunk, akkor is élvezetet találtunk volna az ott tartózkodásban. A fő-utca, a Mária Theresienstrasse, akármelyik világvárosban megállná a helyét. Az Inn itt körülbelül 80 méter széles, sok híd vezet át rajta. Az északi városrész tele van gyönyörű, néha már több százéves, kék, sárga, vörös, barna házakkal, melyek mind középkori német, mondjuk, nürnbergi stílusban épültek. A déli városrészben van az előkelő villanegyed. A Maria Theresienstrasse környéke, a régi belváros, árkádos utcáival, XVII. századbeli hangulatot kelt.

Akármilyen szép volt is Innsbruck, végül is el kellett hagynunk, mert szállodaszámlánk már 12 Schillingre rúgott. Az első éjszakát kifizettük, a másodikat és harmadikat már hitelezték. Mivel bátyámnak éppen születésnapja volt, kiharcoltunk két pompás vacsorát is. Nagyon bíztak bennünk. Rettentően fájt, amikor ezt a bizalmat meg kellett ingatnunk, de a pénz, amit hazulról vártunk, nem jött meg. Jobbnak láttuk hát, feltűnés nélkül távozni. Délután 2 órakor indultunk el. 3-kor fogtunk egy autót, és 5 órakor már Bozenben voltunk, 80 km-nyire az osztrák-olasz határtól. Hogy bűnömet kissé jobbá tegyem, minden Innsbruckba utazónak ajánlom a „Hotel Innsbrückét.” Ha valaki jobban tud fizetni, mint mi, valószínűleg jobb szobát is kap annál a padlásszobánál, ahonnan nekünk ki kellett mennünk a folyosóra, ha meg akartunk fordulni.

Munkás dal

Zúgnak a gépek,
áll hol ez, hol amaz,
de a zaj, de a zaj
ugyanaz, ugyanaz!

Járnak az évek,
most tél volt, most tavasz,
e szürke bús világ
ugyanaz, ugyanaz!

Munka az élet,
nem játékra van az,
a munka, meg a gyár
mindig egy, ugyanaz!

Elmegy egy élet,
a szükség, a panasz,
születés, a halál
ugyanaz, ugyanaz!

Jánossy István
VII. o. t., Budapest.

A 14 éves Conroy Patricia levele Hollywoodból

Anyukám azt mondta, hogy kedves N. szeretne valamit tudni azokról az utakról, melyeken iskoláink haladnak.

Érdekes módszerük, mely éppen most indul meg, a különböző tantárgyak egymásba kapcsolódása. Pl. szónoki versenyt rendeznek a világ baráti összeköttetéseiről; ezt az angol szakosztály írja ki, de a diák segítséget és adatokat kap a történelmi szakosztálytól is. Vagy a művészeti osztály készíthet vázlatokat színes jelmezképeket a történelmi szakosztály számára. Természetesen minden egyes szakosztálynak megvan a saját munkája, melyet el kell végeznie, de ezek mind igyekeznek összekapcsolódni és egymásnak segíteni különféle módon.

Itt van aztán a folyó események rendszere. Egy bizonyos napon felszólítják az osztályt, hogy adjon jelentéseket arról, mi történik jelenleg a világon. A szükségés tájékozódást ujságokból, folyóiratokból, röpiratokból vagy más megbízható forrásból merítjük. Természetesen nem szabad arról beszélnünk, hogy pl. kik váltak el legutóbb, vagy más együgyű botránnyról, avagy mozgalomról, hanem csakis a legújabb találmányokról, felfedezésekről, választásokról.

En éppen most léptem a főiskolába (a mi főgimnáziumunk V. osztályának felel meg!) és a történelemtanárom arra törekszik, hogy — amint mondja —, a dolgokat tágabb, szélesebb látókörből ítéljük meg. Bizonyos szempontból

ezt nem szerettem, mert az ő módszere nagyon magunkra hagy vagy túlságosan önállókká tesz. — Azt mondja, a tárgykör, melyet tanulmányozni fogunk, Angolország lesz, és mind-egyikünknek jegyzeteket kell készítenünk az angol élet valamely jelenségéről, pl. Angolország politikai története, vagy gyarmatai, hajóhada. Ezek után nem igen segít, hanem elvárja, hogy a könyvtári könyvek, ujságok, folyóiratok anyagából vegyük az ismereteket. Azt szeretném, ha részletesebben megjelölné a dolgokat, vagy megmondaná, mit tegyünk.

Bizonyos tekintetben mi, diákok új utakon kísérletezünk a tanulást illetőleg. Most más bizonyítványokat kapunk (egyszerűen feltüntetik, hogy az illető tantárgyban megfelelt-e, vagy nem), s úgy látszik, a vezéreszme az, hogy az életben szélesebb látókörünk legyen és a jellemet fejlesszék bennünk ahelyett, hogy az osztályzatokért gyötördjünk. Ami engem illet, azt hiszem, ha valaki erősen dolgozik, hogy jó osztályzatot kapjon, ez a jellemét is fejleszti.

Lehetséges azonban, hogy az új módok tökéletesíteni fogják a tanítást, mert távolabbi céljuk az, hogy eltávolítsák a modern gyermekekből a pökhendi modort, és bennünket tisztelettudóbbakká tegyenek az idősebbek iránt. Azt hiszem, erre szükségünk van.

Szeretettel

Patsy

E VILÁG FÉNYESSÉGE

Kilencedik közlemény.

Irta: Hamvas József.

Dömötör a vállai közé húzta a fejét, sunyin mosolygott. Elindultak.

Egész útjukon bebizonyosodott Dömötör tapasztalata. Kirabolt szegények és dőzsölő gazdagok földje ez. Bencének eszébe jutott a biblia. Ott olvasott Sodomáról és Gomoráról, amit istentelensége miatt pusztított el az Úr.

Erdőkön, ingoványokon át vezetett Dömötör útja. A Vértesen keresztül értek le Fehérvár síkjára.

Esztergom volt az ország egyházi fővárosa, Fehérvár pedig a királyi székhely. Székesegyházának oltáránál koronázták a királyt és ennek a templomnak mélyén helyezték örök nyugalomra. Boldogasszony napján itt gyűlt össze a nemesség a király törvénytevésén és az ország dolgainak intézésén.

Volt a városban valami büszke öntudat, a felsőbbség érzése. Most, mintha király nélkül is őre akart volna lenni a rendnek és törvénynek. Bence egy pár nap alatt meglátta ezt és a várkapitány komolyan vette a fenyegetést, amely a tatárok részéről betörhetett. Itt nem akasztotta meg a felkészülést semmi. Bence értékét is megismerték és bátor készségét megszerették.

Bent a városban, a várkapitány háza mellett, kapott egy kis vártelkes házat. Dömötör oda hozta Dénest és Etelkát.

Dénes is megtalálta a helyét a város védelmének előkészítésében. Bence hű társa maradt. Amióta meg Etelka sorsát kötötte Bencéhez, úgy érezte, mint-ha testvére volna.

Fehérvárott gyorsan telt az idő. A férfiak egész nap kint dolgoztak a város megerősítésén. Gerendákkal és kövekkel emelték a védőbástyákat. Embe-ekkel gyakoroltak támadó és védő munkában. Ősszel az élelem behordása volt a fő gond. Ökröket hajtottak be, baromfit osztottak szét az udvarokban, vadhúst, halat, szárítottak, füstöltek, sóztak, lisztet raktak el, amennyit csak lehet. Mikor meghűvösödött az idő, a Bakonyból sertéskondákat hajtottak fel és olvasztották a zsírt, sózták a húst, hogy elég legyen az eleség hosszú megpróbáltatások idején.

Bencéék házának kamarái is megteltek. Etelka fáradhatatlanul rendezkedett, este boldogan nézte, hogy a két férfi milyen farkasétvággal lát neki a vacsorának.

Az őszer egyre hűvösödött, ködök jártak, zúzmara öltöztette reggelre fehérbe a világot. Majd jött az erősebb fagy is. A várkapitány Dömötört cirkáltatta a vidéken. Egyszer aztán vágatva jött az öreg. Annaira ki volt merülve, hogy inkább úgy esett, mint szállt le a lórol.

Bence rosszat sejtett. Valóban a legrosszabb bekövetkezett. A Duna befagyott folyam jegén átözönlött a tatárság Dunántúlra.

Itt a nagy veszedelem. Végig futott a hír a városban. Az ijedt polgárság először nem tudta, mit csináljon, de aztán a várkapitány Bencével, Dénessel és még néhány harcban edzett emberével eloszlatta a félelmet és emlékeztette a

lakosságot arra a szerepére, amit, veszedelem esetén, mindenkinek be kell tölteni.

Most már kitólult az egész lakosság a várfalakhoz és nézegette kívül-belül. Megnyugtatta őket a széles bástyák szilárdsága és az a tudat, hogy nem állnak védtelenül a tatár támadással szemben. Dömötör jól vágatott, de a tatárok is gyorsan jártak. Másnap éjjel már piroslott a menny boltja az égő falvak tűzétől. Harmadnapra megjelentek az első tatár csapatok a város körül.

Cirkálva lovagolták körül Fehérvárt. Közeledtek a falakhoz, de mikor a várbeliek nyilazni kezdték őket, visszavonultak, mert a várból lőhettek rájuk a bástyakövek védelme alatt, de ők hiába lövöldöztek volna vissza.

Ez a siker bátorságot öntött a fehérváriakra. Nagy kedvvel engedelmestek a várkapitánynak, parancsának és szinte várták, mikor jönnek megint a tatárok a város elé.

De nem jöttek. Már kezdett az emberekben lankadni a buzgalom, mikor egy ködös reggelen Bence a várfalon egy tatárral találkozott. Visszalökte a mélységbe, innen a fal széléről és látta, hogy létrákat támasztottak a falaknak és ezen akarnak bejönni a városba.

Bence, Dénest beszalasztotta a városba, hogy verjék félre a harangokat, ő maga meg embereivel a várfal köré szaladt és ahol egy tatárt kapott, levágták, létrájukat pedig ellökték, úgy, hogy a rajta lévőek lezuhantak. A félrevert harangok szavára minden céh, minden fegyveres kijelölt helyére futott és mire fölszállt a köd, meglátszott lent a tatár tábor, több ezer lovas, akik most

tehetetlenül nézték a megvédett várfalakat.

A vérmesebbek azt kívánták, hogy támadják meg a tatárokat, de a kapitány és Bence meggyőzte őket a vállalkozás veszedelmes voltáról.

— Ne higyjétek, — mondta Bence, — hogy a tatárok könnyen mondanak le Fehérvárról. Eljönnek még ide, mindig erősebb felkészüléssel és nekünk mindig nehezebb lesz a dolgunk velük.

Ettől kezdve fáklyákkal jártak az örök a bástyákon sötét éjszakákon. Néha egy-egy nyíl surran el egyik-másik mellett, jelül annak, hogy Bencének igaza van, a tatárok nem mondtak le Fehérvárról.

Egy pár meleg nap jött, a háztetőkről leolvadt a hó. Egyszer éjjel tüzi lárma verte fel a várost. A háztetők öt-tíz helyen kigyúladtak. Bence a kapitánnyal a bástyákra sietett, kirendelte a csapatokat és a katonai szolgálatra be nem osztott lakosságra bízta a tűz oltását.

Ez a rendelkezés bevált. Mert alig hangzott fel a tüzi lárma a városból, a tatárok megkísérelték a falak megmászását, de szembe kerültek a védősereggel és ismét vissza kellett vonulniok. A tüzeknél pedig megtalálták a szurkos, égő tatárnyilakat, amikkel felgyújtották a tetőket.

A hó megint lehullott és ennek a cselnek megismétlésétől nem kellett tartani. Bencét ébersége és okossága mindig népszerűbbé tették. Az asszonyok és leányok Etelkával szemben fejezték ki hálájukat és szeretetüket. Hordták neki az ajándékot, a kalácsot, sült baromfit, mézet, vaját, aztán meg a finoman szótt holmit, varrottas cifrasságot. Etelka boldogan mutogatta Bencének az ajándékokat:

— Oda fent nálunk minden elpusztult, te általad mindent visszacapok, még többet, mint ami volt.

A tatárok ismételt kísérletei is meghiúsultak és ezen közben múlni kezdett a tél. A külső világból semmi hír se érkezett hozzájuk, de érezték, hogy magukban álló szigetté lettek. Messze földön Fehérvár az egyetlen hely, amit nem sodort végig a tatárság vérözöne.

Elmúlt a tél, elvirágzott a tavasz és még mindig be voltak zárva Fehérvárott. Az élelem is fogytán volt. Egy kis halászásra, meg fahordásra kiengedték a városból az embereket, de nem megszire. A lakosság már elégedetlenkedett, mozgolódott a vezetés ellen. Ezt a mozgolódást szívesen látta a polgárság, mert a várkapitány az ostrom idején olyan feltétlen ura lett a városnak, hogy féltették tőle jogaikat.

Nyáron aztán híre jött, hogy mindig gyérebb lesz a tatár. Dömötör ki-

ment a vidékre és azzal jött vissza, hogy ezen az egész vidéken nincs már tatár. Fellélegzett a bástyák börtönébe zárt város és kitódultak az emberek a szabadba, de a pusztulás rettentő képei hamar visszahozták őket. Most újra csüggedés fogta el a lakosságot.

Bence hozzáfogott az újjáteremtéshez. Szántásra, vetésre fogta az embereket. Mindig szélesebb körre terjesztette ki a munkát. A Bakonyból is előkerültek az agyongyötört menekülők, építettek, tisztogattak, le a Balatonig és a Velencei tóig újra megindult az élet.

XVII.

Bence, anélkül, hogy akarta volna, az újjászervezés vezére lett. Néha napokig el volt Fehérvárról és mikor megjött, Etelka mindig nehéz aggodalomtól szabadult meg, mert nyomorgó csapatok rablókká lettek és irgalmatlanul öltek, fosztogattak. A Bence által rendezett területekről mindig jobban kiszorultak.

Ebben a munkában gyorsan múlt az idő. Etelka néha neki bátorodott és megkérdezte:

— Hát a mi hajlékunk hol lesz?

Bence azt felelte rá:

— Ott, ahol senkit se rövidítünk meg vele.

A leány áhítattal nézett a férfira.

Ebben a nagy újjáteremtő munkában érkezett a nagy hír:

— Hazajött a király!

Béla, akit Dalmáciáig üldöztek a tatárok, Batu kán visszavonulása után

hazatért országába. Mindenütt siralmas pusztulás, néptelen vidékek, egy megsemmisült ország.

Hírét vette, hogy Fehérvár ellentállt a tatárok dúlásának, közeledett tehát Fehérvár elé.

Bence a Balaton vidékén vette a hírt és amikor este csendben ült sátorában, elgondolkozott:

— Itt van hát életem nagy válsága. A király visszajön. Rám ismer-e? Ha emlékszik bennem a bélkői barátira, aki menekülésében elkísérte, akkor minden, amit eddig tettem, álmomá foszlik. Itt kell hagynom mindent és mehetek fel Bélkőre. E világ fényessége ködbe borul mögöttem. Nem dolgozhatom tovább szabadon ezekért az emberekért. Ki kell tépniem magamat a világi élet munkájából és — boldogságából. De hát mi a kötelesség? Eltemetkezni falak közé akkor, mikor ebben a kipusztult, elgyötört országban mindenkire szükség van, aki tenni tud? Szabad-e holttá tenni magamat, amíg élek? Nem azért teremtette-e Isten ezt a világot az ember számára, hogy ebben éljen és ne húzódjon ki belőle? Vének-e élni ebben a világban? Erény-e a világtól való elzárkózás?

Ez a válság gyötörte egész úton. De mindig jobban meggyőződött arról, hogy a Gondviselés keze vezette őt ide és neki itt kell maradnia.

Ha felismeri a király..., akkor ez lesz a döntés sorsa fölött. Ez lesz az ítélet. Be kell várni.

Másnap a várkapitány vitte Bencét a király elé. Jó hírért, tetteit már előre

bejelentette, úgy, hogy Béla nagyon szívesen fogadta.

Amikor Bence a király elé lépett, Béla elmerült a délceg férfi nézésébe:

— Benedek, mi már találkoztunk.

— Úgy van, uram.

— Menekülésemben segítségemre voltál.

— Köszönöm, hogy emlékezel rám.

— Akkor nem tudtam meghálálni. Pedig úgy emlékszem, hogy derék vitéz voltál, akkor is. Birtokaid bizonyosan elpusztultak oda fent az első dúláskor. Maradj itt Dunántúl. Itt adok neked úri birtokot, hogy segítségemre lehess az ország újjáépítésében.

— Köszönöm, uram! Holtig hű szolgád leszek.

Kiment a király elől. Hazatért a házába. Megfogta Etelka két karját és a szemébe nézet:

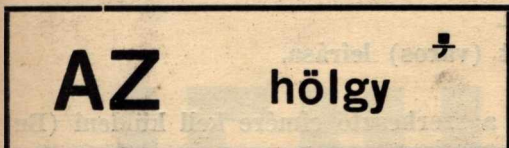
— No hát, Etelkám, a király döntött sorsunk felett. Most már megrakjuk a fészket.

BETŰREJTVÉNYEK.

(Egyenkint 2 pont)

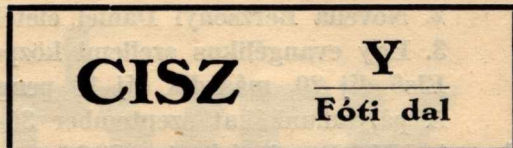
1.

(Juhász Iлона, Rákosliget)

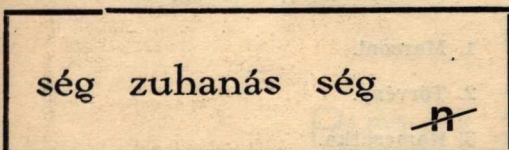
2.

(Juhász Iлона, Rákosliget)

3.

(Hursán Pál, Békéscsaba)

4.

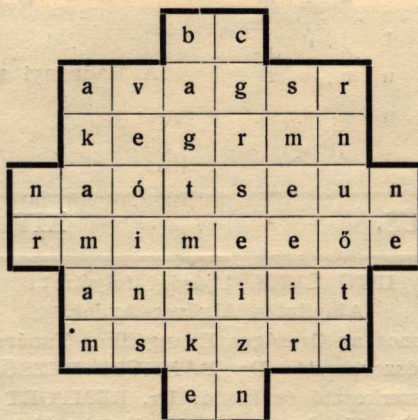
Stelczer Károly, Győr)

LÓUGRÁS-REJTVÉNY.

(4 pont)

(Hursán Pál, Békéscsaba)

Bibliai mondás.

A könyvjutalmat Varga H. József III., Budapest, VII., Alsóerdősor 36. és Barna Imre, Dombóvár nyerték.

Beküldési határidő május 20!

Pályázat.

Az Országos Evangélikus Tanáregyesület pályázatot hirdet a következő fel-
tételekkel:

Három tételt tűz ki, melyek egyenlő elbírálás alá esnek.

1. Hogyan lehetne evangélikus ifjúságunk kapcsolatait szorosabbá tenni?
2. Novella Berzsenyi Dániel életéből.
3. Egy evangélikus szellemi központ (város) leírása.

Első díj 20, második díj 10 pengő.

A pályamunkákat szeptember 30-ig a szerkesztő címére kell küldeni (Bu-
dapest, VII., Damjanich-utca 28/b).

Mult számunk rejtvényei:

Keresztrejtvény

Betűrejtvények:

s a j ó s á n d o r
a z á r á l d t
r o r e p ü l ő t o
a r a n ó t a a l t
n a d a k ő d l o h
y o r a t u a k
j g i z y n u á
á n a l ú r a n í l
n a t c s í k a r m
o b a h a m a r ó á
s k ú t t u r n
v a j d a j á n o s

1. Marconi.
2. Törvény.
3. Kamcsatka.

Számrejtvény:

A Radványi sötét erdőben halva találták
Bárci Benőt.

BUDAPEST, 1936. MÁJUS.

XIV. ÉVFOLYAM 9. SZÁM.

IFJÚ ÉVEK. Ifjúsági folyóirat.

Alapította Algöver Andor.

Laptulajdonos az Országos Evangélikus Tanáregyesület.

Főszerkesztő: **Dr. BÁNKÚTI DEZSŐ.**

Felelős szerkesztő és kiadó: **Dr. REMPORT ELEK.**

Szerkesztő-bizottság: **Dr. H. Gaudy László**, Bpest, **Keken András**, Hódmező-
vásárhely, **Raskó Kálmán**, Szarvas, **Dr. Ruhmann Jenő**, Sopron, **Weiszer Gyula**,
Nyíregyháza, **Dr. Zelenka Margit**, Bpest.

A kiadóhivatal vezetője: **Ruzicska László.**

Postatakarékpénztári csekkszámja száma: 26.111. — Telefon: 82-3-84.

Megjelenik a tanév folyamán minden hónapban.

Előfizetési ára egy évre 4 pengő, egyes szám ára 50 fillér.

Szerkesztőség: Budapest, VII., Damjanich-utca 28/b. III. 22.

(Kéziratok ide küldendők.)

Kiadóhivatal: Budapest, IV., Deák-tér 4. II. em.

Fogadóórak a hónap első és harmadik szombatján 6—7-ig itt!